

***Analiza sytuacji osób z wyższym wykształceniem
z województwa lubelskiego pozostających bez zatrudnienia
na podstawie danych statystycznych (porównanie
województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju).***

PI STAŻ Z MENTOREM
TWOIM WYBOREM

Lider projektu:

**Powiatowy Urząd Pracy
w Lublinie**

Partnerzy projektu:

**Wyższa Szkoła
Ekonomii i Innowacji
w Lublinie**

ZWIĄZEK PRYWATNYCH
PRACODAWCÓW LUBELSZCZYZNY
LEWIATAN

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Wstęp. Charakterystyka województwa lubelskiego	4
2. Charakterystyka ludności kraju z wykształceniem wyższym	5
2.1 Struktura ludności z wykształceniem wyższym z podziałem na płeć.....	6
2.2 Struktura ludności z wykształceniem wyższym według płci, kierunku wykształcenia oraz miejsca zamieszkania	9
2.3 Aktywność zawodowa ludności z wyższym wykształceniem z podziałem na płeć	11
2.4 Aktywność zawodowa według miejsca zamieszkania.....	15
2.5 Bezrobocie	16
2.6 Bierni zawodowo	20
2.7 Aktywność zawodowa według województw	21
Podsumowanie	27
3. Struktura ludności województwa lubelskiego	28
3.1 Aktywność zawodowa osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego	29
3.2 Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim	31
3.3 Bezrobotni z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim z podziałem na płeć i miejsce zamieszkania.....	37
3.4 Struktura bezrobotnych z wykształceniem wyższym według kierunku wykształcenia w województwie lubelskim	39
Podsumowanie	41
4. Wnioski i rekomendacje	42
Bibliografia	47

Wprowadzenie

Niniejsza analiza opracowana jest na potrzeby realizacji projektu „PI Staż z mentorem Twoim Wyborem” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.2 Wspieranie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Bezrobocie to ogromny problem dla polskiej gospodarki, tym większy że coraz częściej dotyka elity intelektualnej. Gospodarka nie jest w stanie wchłonąć ogromnej rzeszy osób z wyższym wykształceniem. Wiedza teoretyczna nie jest już takim atutem na rynku pracy jak była przed laty. Znaczący wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem zaczyna być dotkliwym problemem dla gospodarki. Ożywienie gospodarcze mogłoby ten stan rzeczy zmienić ale obecnie nie jest to możliwe. Pracodawcy wciąż poszukują fachowców, specjalistów w swojej dziedzinie. Osoby z wykształceniem wyższym niewątpliwie są specjalistami wysokiej klasy, mają przygotowanie teoretyczne, oparte na wiedzy książkowej, nie poparte praktyką. Na etapie studiów uczestniczą w bardzo małej ilości projektów (symulacyjnych), które pomogłyby im sprawdzić swoje możliwości, które w przyszłości będą weryfikowane przez potencjalnych pracodawców. Ten problem w mniejszym stopniu dotyka studentów uczelni technicznych, na których aspekt praktyczny jest obowiązkowo realizowany ale brak im doświadczenia zawodowego czyli tego czego pracodawcy oczekują. Spowolnienie gospodarcze powoduje, że mało powstaje nowych miejsc pracy a to znacząco ogranicza możliwości absolwentów szkół wyższych. Brak pracy dla niedoświadczonych zawodowo młodych ludzi powoduje, że odkładają oni w czasie moment wejścia na rynek pracy poprzez przedłużanie sobie okresu pobierania nauki do czasu ukończenia studiów wyższych. Dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego sprzyja tym planom. Często nie są one przemyślane i młodzi ludzie wybierają takie kierunki kształcenia które nie są dostosowane do potrzeb rynku pracy. W efekcie po uzyskaniu dyplomu zasilają szeregi osób bezrobotnych.

Niniejsze opracowanie składa się z trzech rozdziałów. Na wstępie przedstawiono charakterystykę województwa lubelskiego. W rozdziale pierwszym znajduje się charakterystyka i struktura osób z wyższym wykształceniem w kraju. Rozdział drugi poświęcony jest charakterystyce osób z wyższym wykształceniem z terenu województwa lubelskiego a także zawiera porównanie województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju. Trzeci rozdział analizy zawiera wnioski i rekomendacje.

WSTĘP

1. Charakterystyka województwa lubelskiego

Województwo lubelskie położone jest na obszarze 25 122 km² w środkowo-wschodniej części Polski. Pod względem zajmowanej powierzchni (7,79% ogólnej powierzchni kraju) plasuje się na trzecim miejscu w kraju, ale jest jednym z najsłabiej rozwiniętych przemysłowo regionów Polski. Graniczy z województwami: mazowieckim, podlaskim, świętokrzyskim,

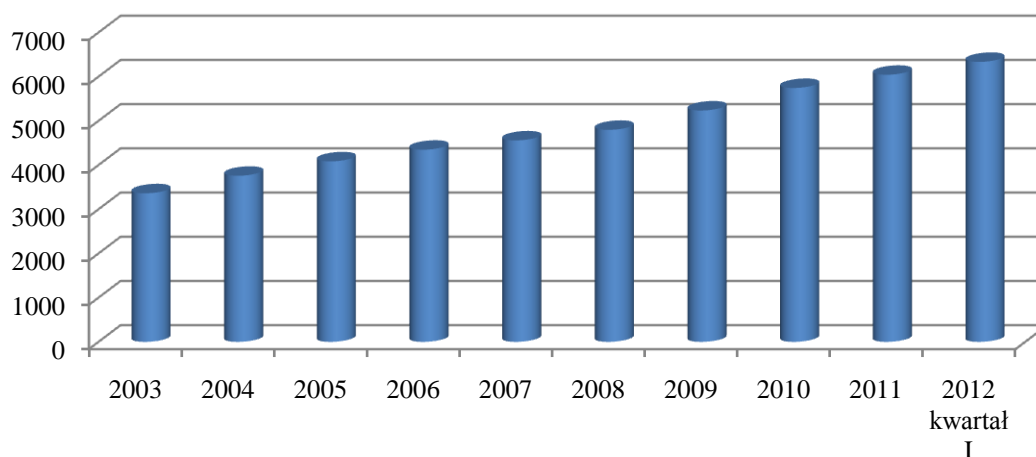
podkarpackim oraz bezpośrednio z Białorusią i Ukrainą. Na Lubelszczyźnie dominuje rolnictwo nad sektorem przedsiębiorstw. Obszary wiejskie zajmują 96,1% ogólnej powierzchni województwa a średnia gęstość zaludnienia to 86 osób na km². Pod względem urbanizacji plasuje się na czternastym miejscu w kraju. Obecny stan infrastruktury drogowej i komunikacyjnej nie pozwala w pełni wykorzystać atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Na obszarze całego województwa zauważalny jest spadek liczby ludności. Jest on spowodowany nie tylko ujemnym przyrostem naturalnym ale głównie migracją zarobkową do innych województw lub poza granice kraju. Stolica województwa - Lublin jest największym ośrodkiem akademickim wschodniej części Polski. Kształcenie na poziomie wyższym zapewniają tutaj uczelnie publiczne i niepubliczne. W województwie funkcjonuje dwadzieścia trzy szkoły wyższe z czego jedenaście stanowi uczelnie publiczne a dwanaście prywatne. Dodatkowo działają cztery filie wydziałów zamiejscowych z czego jedna jest filią publicznej szkoły wyższej a trzy filiami szkół prywatnych. Pod względem liczby absolwentów szkół wyższych województwo lubelskie zajmuje siódme miejsce w kraju. Poziom wykształcenia mieszkańców województwa jest bardzo różny w zależności od powiatów. Najlepiej wykształceni są mieszkańcy powiatów grodzkich. Przyrost w regionie liczby osób z wykształceniem wyższym oznacza, że posiadany przez nie poziom kwalifikacji zawodowych jest wysoki. Niepokojącym jest zatem fakt, że wielu z nich pozostaje bez zatrudnienia lub jest zmuszonych do emigracji poza obszar regionu lub granice kraju. Przyrost zasobów pracy lepiej wykształconych młodych ludzi jest szansą dla gospodarki, a w sytuacji bezrobocia z potencjału tego korzystają najczęściej gospodarki innych krajów.

2. Charakterystyka ludności kraju z wykształceniem wyższym

Poziom wykształcenia mieszkańców kraju systematycznie wzrasta, co graficznie obrazuje poniższy wykres.

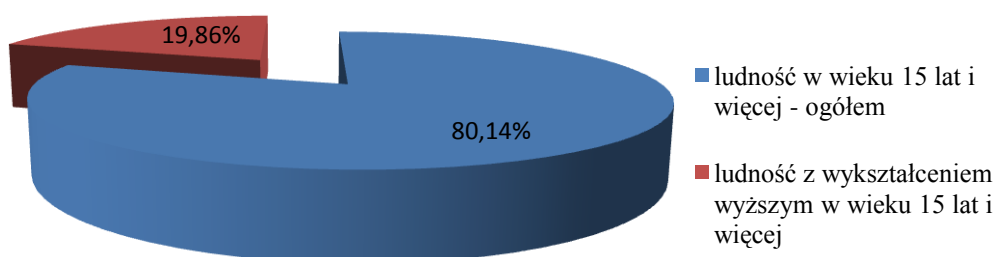
Wykres 1. Ludność kraju z wykształceniem wyższym - ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS *

Na przestrzeni lat 2003 – 2012 według danych Głównego Urzędu Statystycznego wskaźnik procentowy osób posiadających wyższe wykształcenie wzrósł o 9% i na koniec I kwartału 2012 roku wyniósł 19,86% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (wykres nr 2).

Wykres 2. Udział ludności z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

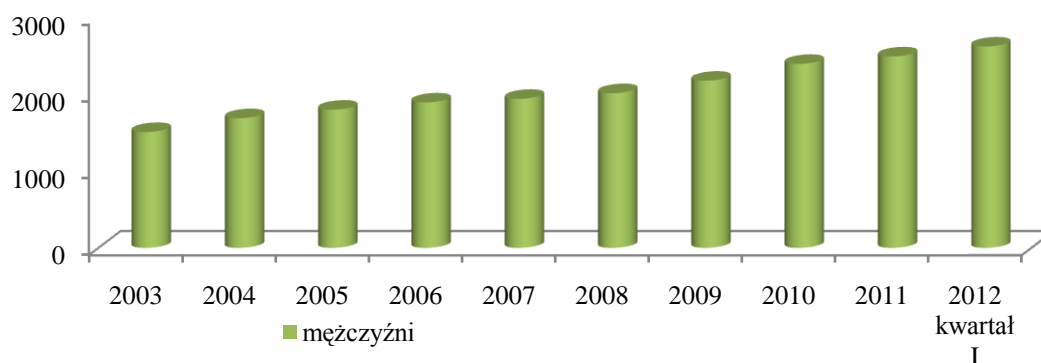
Przeświadczenie Polaków, że wyższe wykształcenie daje większą szansę na lepszą przyszłość powoduje systematyczny wzrost liczby studentów. Dla wielu z nich posiadanie dyplomu wyższej uczelni to gwarancja pracy pomimo, że z ogólnie dostępnych statystyk wynika co innego.

* wszystkie dane GUS podane są w tys.

2.1 Struktura ludności z wykształceniem wyższym z podziałem na płeć

Liczba mężczyzn uzyskujących wyższe wykształcenie w okresie ostatnich dziewięciu lat znacząco wzrosła by w efekcie na koniec I kwartału 2012 roku osiągnąć wielkość 8,22% ogólnej liczby osób w wieku 15 lat i więcej (w roku 2003 wskaźnik ten wynosił tylko 4,75%). Prezentuje to poniższy wykres.

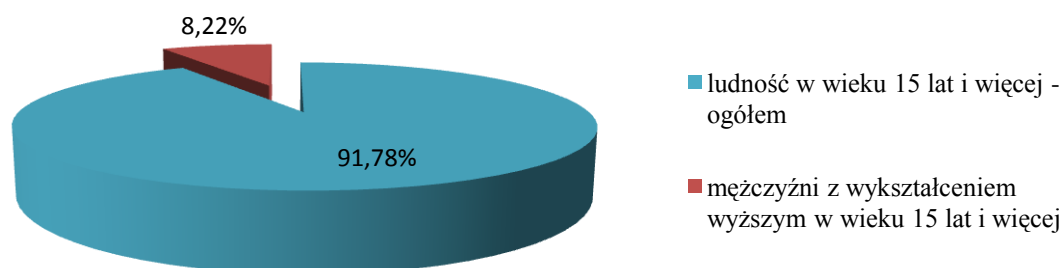
Wykres 3. Mężczyźni z wykształceniem wyższym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W początkowej fazie wskaźnik wzrostu był bardzo dynamiczny w granicach 10% w skali roku, później systematycznie spadał do poziomu 2,5% w roku 2006. Od roku 2007 wskaźnik wzrastał i osiągnął w roku 2009 poziom 9,1% . W roku 2010 nastąpiło załamanie i wskaźnik spadł do poziomu 3,8%, a już w roku następnym zauważalny był wzrost o około 1,1%. Na koniec I kwartału 2012 wskaźnik mężczyzn z wyższym wykształceniem w odniesieniu do roku 2011 był wyższy o ok. 4,9% i wynosił 8,22% (wykres nr 4).

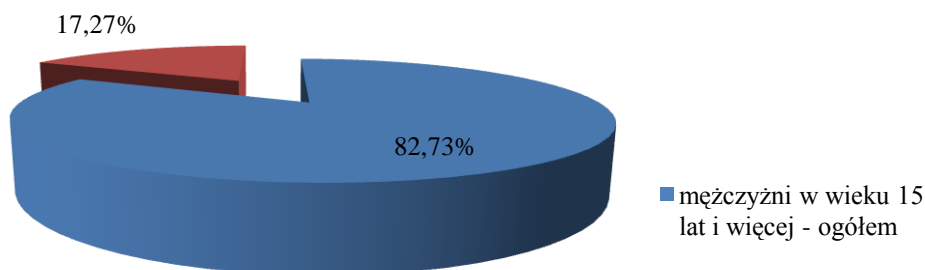
Wykres 4. Udział mężczyzn z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział mężczyzn z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie mężczyzn w wieku 15 lat i więcej wynosi 17,27%. Od roku 2003 wzrósł o 7,31% (wykres nr 5).

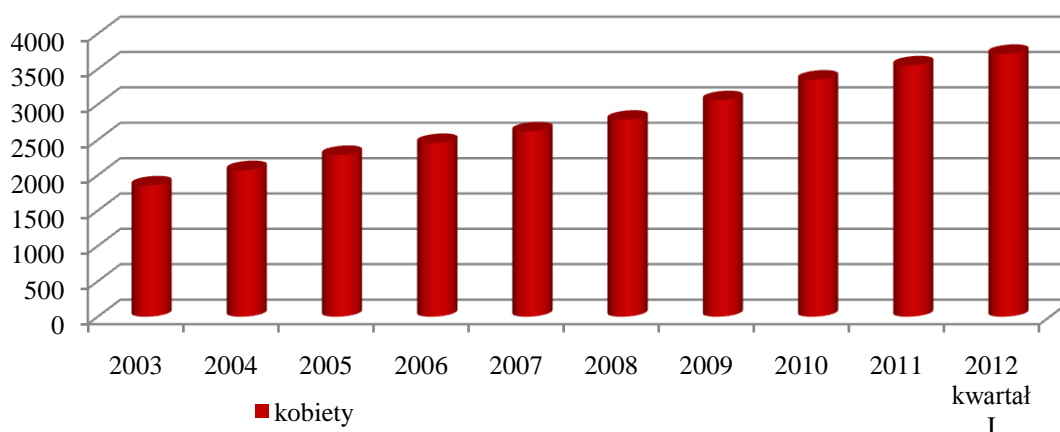
Wykres 5. Udział mężczyzn z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie mężczyzn w wieku 15 lat i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przypadku kobiet z wykształceniem wyższym wskaźnik wzrostu był podobnie jak u mężczyzn na poziomie nieznacznie wyższym (10,4%) w skali roku, później systematycznie spadał do poziomu 5,93% w roku 2007. W następnym roku wzrastał, by zanotować spadek w kolejnych latach. Na koniec I kwartału 2012 wskaźnik kobiet z wyższym wykształceniem w odniesieniu do roku 2011 był wyższy o ok. 4,4%. Pomimo tych wahań w żadnym roku nie odnotowano spadku liczby osób z wyższym wykształceniem w odniesieniu do roku poprzedniego zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet (wykres nr 6).

Wykres 6. Kobiety z wykształceniem wyższym

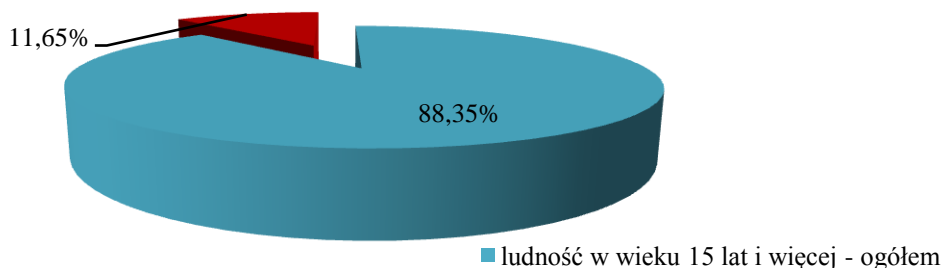

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kobiety z wykształceniem wyższym stanowią 11,65% ogółu osób w wieku 15 lat i więcej (wykres nr 7), natomiast wskaźnik kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie kobiet w wieku 15 lat i więcej wynosi 22,23% (wykres nr 8). Wskaźniki te podobnie

jak w przypadku mężczyzn na przestrzeni lat 2003 – 2012 wzrosły odpowiednio o 5,92% i 11,28%.

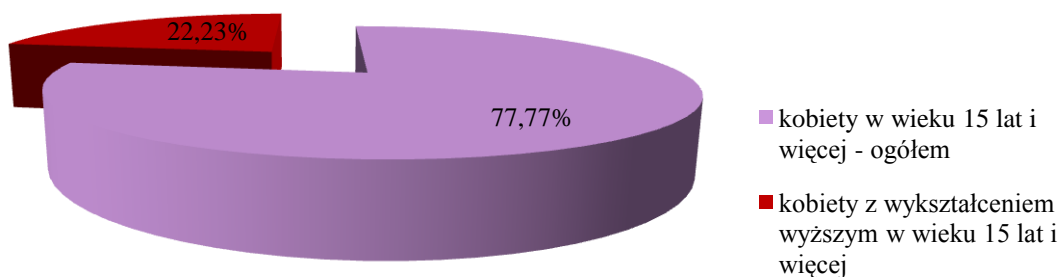
Wykres 7. Udział kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat i więcej jest o 3,43% wyższy od udziału mężczyzn.

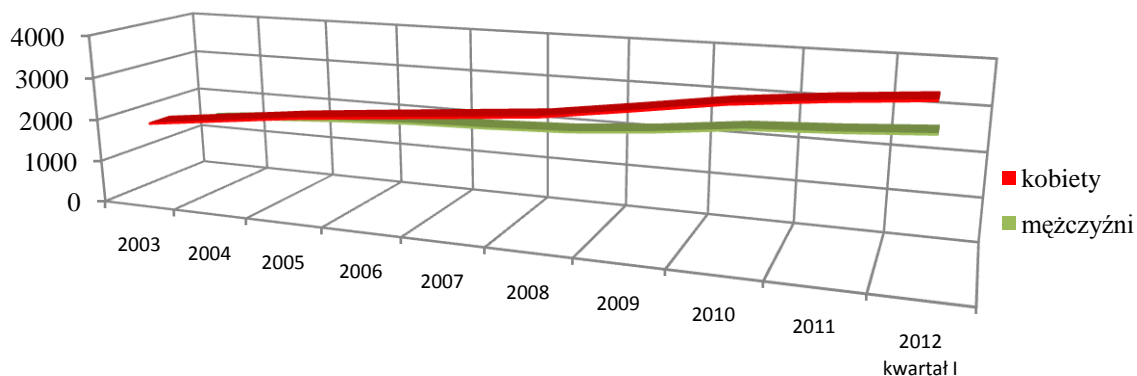
Wykres 8. Udział kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie kobiet w wieku 15 lat i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie kobiet jest wyższy o 4,96% od udziału mężczyzn z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie mężczyzn (wykres nr 9).

Wykres 9. Ludność z wykształceniem wyższym z podziałem na płeć

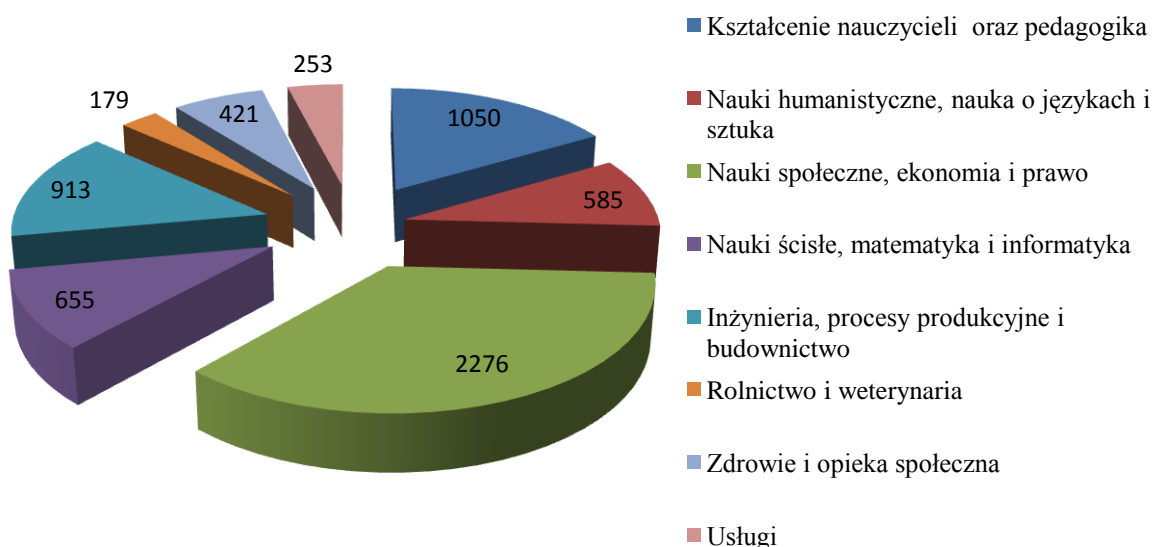
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak podaje Główny Urząd Statystyczny (wg stanu na koniec I kwartału 2012 roku) wyższym wykształceniem legitymuje się 17,27% ogółu mężczyzn (w wieku 15 lat i więcej) i 22,27% ogółu kobiet (w wieku 15 lat i więcej). Kobiet z wykształceniem wyższym jest o 5% więcej.

2.2 Struktura ludności z wykształceniem wyższym według płci, kierunku wykształcenia oraz miejsca zamieszkania

Jak wynika z danych GUS (*wykres nr 10*) najczęściej osób posiada wykształcenie wyższe z dziedzin takich jak – nauki społeczne, ekonomia i prawo (35,93%), kształcenie nauczycieli oraz pedagogika (16,57%) na trzecim miejscu jest inżynieria, procesy produkcyjne i budownictwo (14,41%). Najmniej natomiast osób ukończyło nauki z dziedziny – rolnictwo i weterynaria (2,83%).

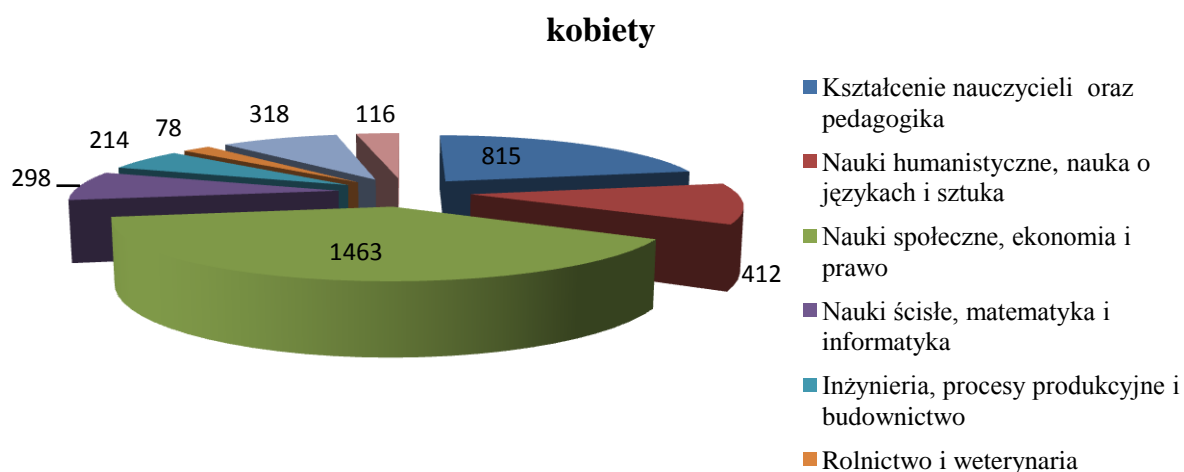
Wykres 10. Struktura ludności z wykształceniem wyższym wg dziedziny wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród kobiet i mężczyzn (*wykres nr 11 i 12*) dominuje wykształcenie z dziedziny nauk społecznych, ekonomii i prawa – kobiety 39,39%, mężczyźni – 30,98%. Na drugim miejscu wśród kobiet jest kształcenie nauczycieli oraz pedagogika – 21,94%, wśród mężczyzn inżynieria, procesy produkcyjne i budownictwo – 26,67%. Trzecią najczęściej wybieraną dziedziną wykształcenia przez kobiety są nauki humanistyczne, przez mężczyzn nauki ścisłe.

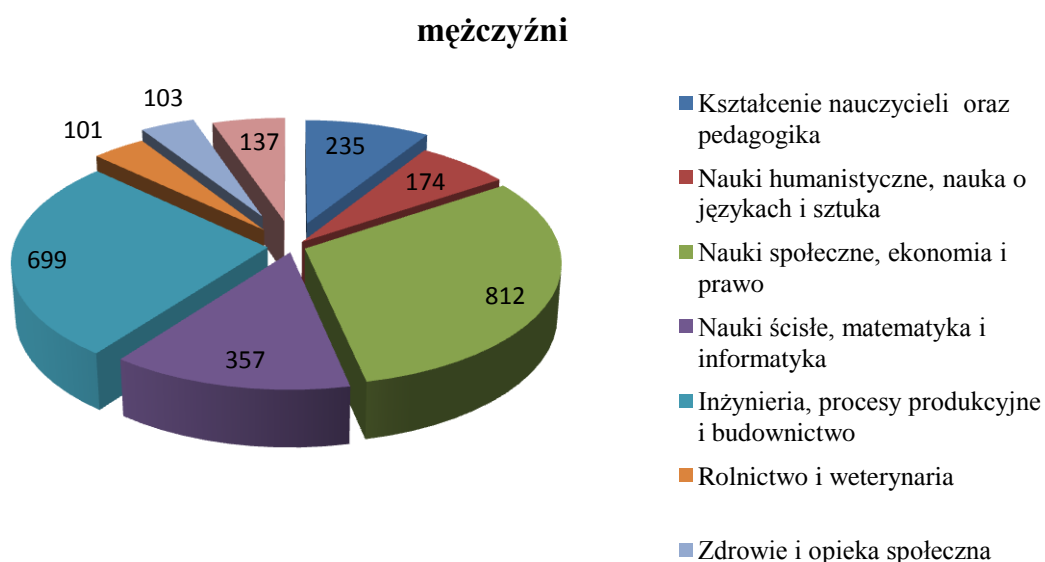
Wykres 11. Struktura ludności z wykształceniem wyższym wg dziedziny wykształcenia z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najmniej osób i to zarówno kobiet 2,1% jak i mężczyzn 3,85% posiada wykształcenie z dziedziny rolnictwo i weterynaria.

Wykres 12. Struktura ludności z wykształceniem wyższym wg dziedziny wykształcenia z podziałem na płeć

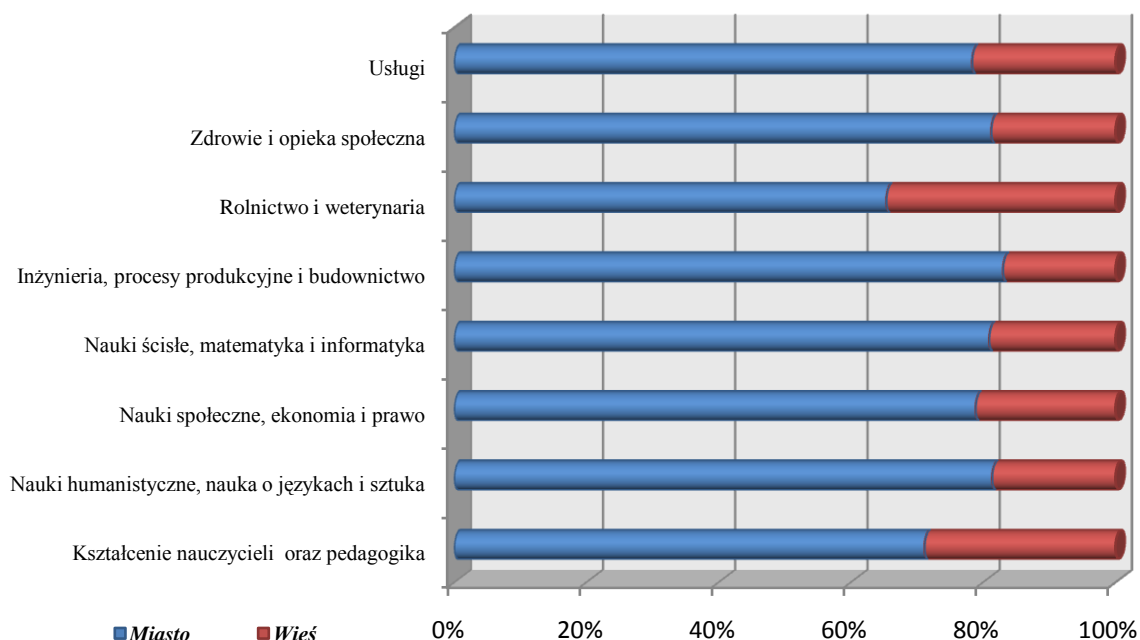

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Łatwiejszy dostęp do edukacji na poziomie wyższym mieszkańców miast powoduje, że znacznie większy ich odsetek posiada wykształcenie wyższe. Na wsi nadal większość mieszkańców poprzestaje na wykształceniu na poziomie średnim i niższym. Ci którzy

decydują się na zdobycie wyższego wykształcenia w większości przypadków nie wiążą swojej przyszłości z dotychczasowym miejscem zamieszkania ze względu na brak perspektyw na rozwój zawodowy. Jest to tendencja ogólnokrajowa.

Wykres 13. Struktura ludności z wykształceniem wyższym wg miejsca zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród mieszkańców wsi dominuje również wykształcenie z dziedziny nauk społecznych, ekonomii i prawa, natomiast najmniej osób posiada wykształcenie z dziedziny – usługi. Zdecydowana większość osób z wykształceniem wyższym zamieszkuje miasta. Średnio tylko około 27% specjalistów z każdej dziedziny zamieszkuje tereny wiejskie. Tylko w przypadku rolnictwa i weterynarii wielkości są prawie porównywalne.

2.3 Aktywność zawodowa ludności z wyższym wykształceniem z podziałem na płeć

Wykształcenie wyższe posiada aktualnie 28,5% Polaków aktywnych zawodowo. Od roku 2003 nastąpił ponad dwukrotny wzrost tego wskaźnika (wykres nr 14). Współczynnik aktywności zawodowej wynosił w I kwartale 2012 roku 56% (grupę tą stanowią pracujący i bezrobotni łącznie).

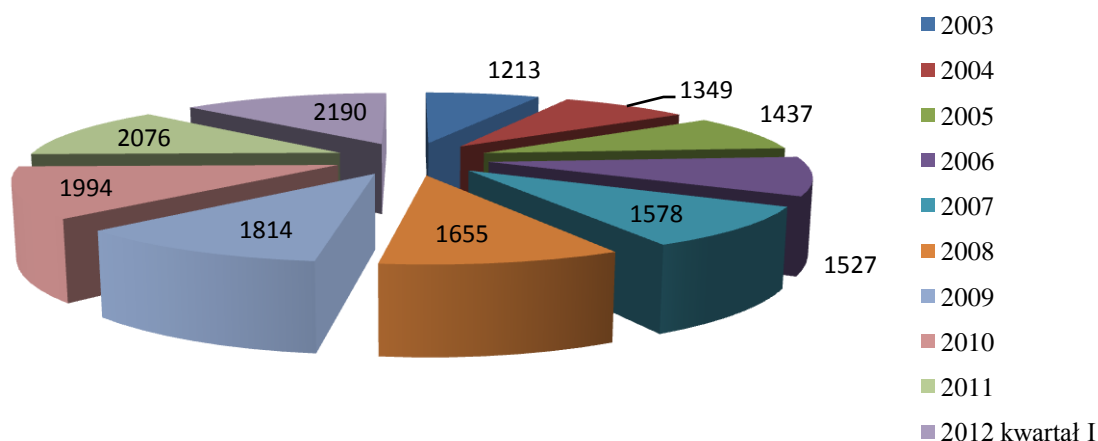
Wykres 14. *Ludność z wykształceniem wyższym aktywna zawodowo*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział procentowy mężczyzn z wykształceniem wyższym aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie mężczyzn aktywnych zawodowo w roku 2003 wynosił 13,22% i na przestrzeni dziewięciu lat wzrósł do poziomu 21,25%. Ta tendencja wzrostowa utrzymuje się nadal. W pierwszym kwartale 2012 roku wskaźnik wynosił już 22,46%.

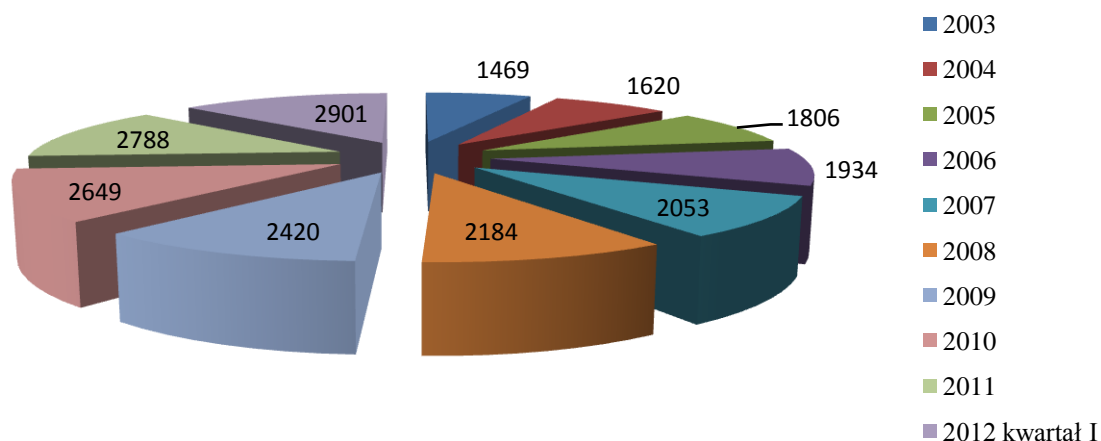
Wykres 15. *Mężczyźni z wykształceniem wyższym aktywni zawodowo.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród kobiet sytuacja jest analogiczna. Wskaźniki wynosiły 18,90% w 2003 roku i 34,50% w roku 2011. W pierwszym kwartale 2012 roku wskaźnik wzrósł do poziomu 35,76%.

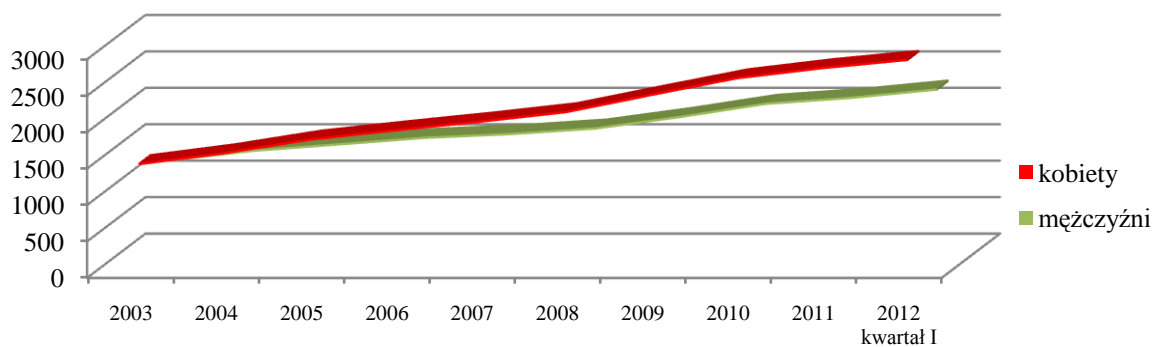
Wykres 16. Kobiety z wykształceniem wyższym aktywne zawodowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

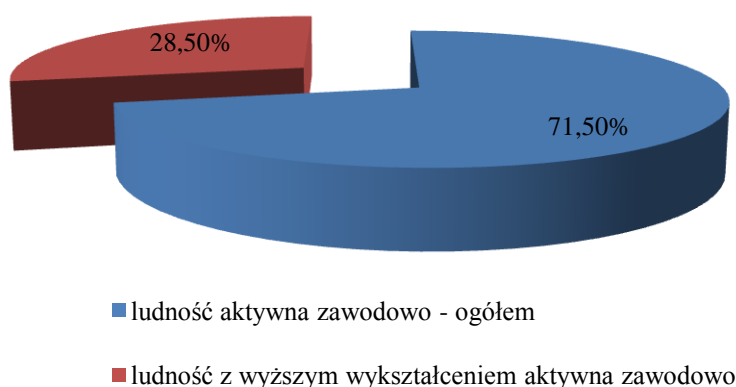
Aktywność zawodowa kobiet z wykształceniem wyższym (wykres nr 17) jest o 13,3% wyższa od aktywności mężczyzn (porównanie wskaźników uzyskanych w grupach aktywnych zawodowo kobiet i mężczyzn) przy czym pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy mężczyzn z wyższym wykształceniem jest o 4,17% więcej niż kobiet.

Wykres 17. Ludność z wykształceniem wyższym aktywna zawodowo wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

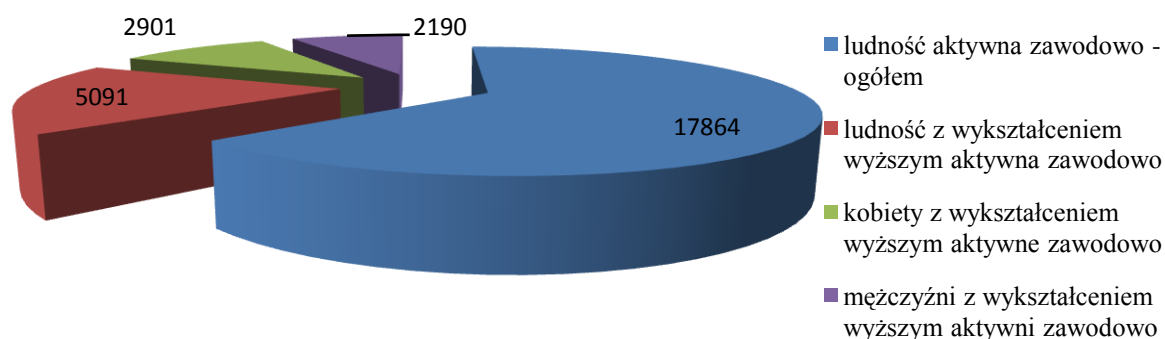
Wykres 18. *Udział procentowy ludności z wykształceniem wyższym aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ogólnej liczbie osób aktywnych zawodowo osoby z wykształceniem wyższym stanowią 28,5% (wykres nr 18).

Wykres 19. *Ludność aktywna zawodowo (w tym ludność z wykształceniem wyższym aktywna zawodowo).*

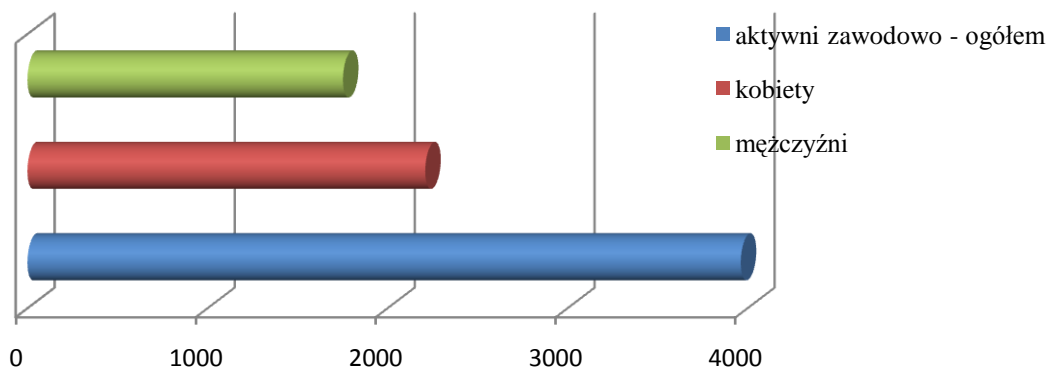
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aktywność kobiet w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo wynosi 16,24%, aktywność mężczyzn stanowi 12,26%. Wśród osób z wyższym wykształceniem aktywność kobiet to 56,98%, mężczyzn 43,02% (wykres nr 19).

2.4 Aktywność zawodowa wg miejsca zamieszkania

Według miejsca zamieszkania 77,86% osób z wyższym wykształceniem aktywnych zawodowo to mieszkańcy miast a tylko 22,14% zamieszkuje tereny wiejskie. Aktywność zawodowa kobiet - mieszkanek miast wynosi 55,77%, mieszkanek wsi 61,31%

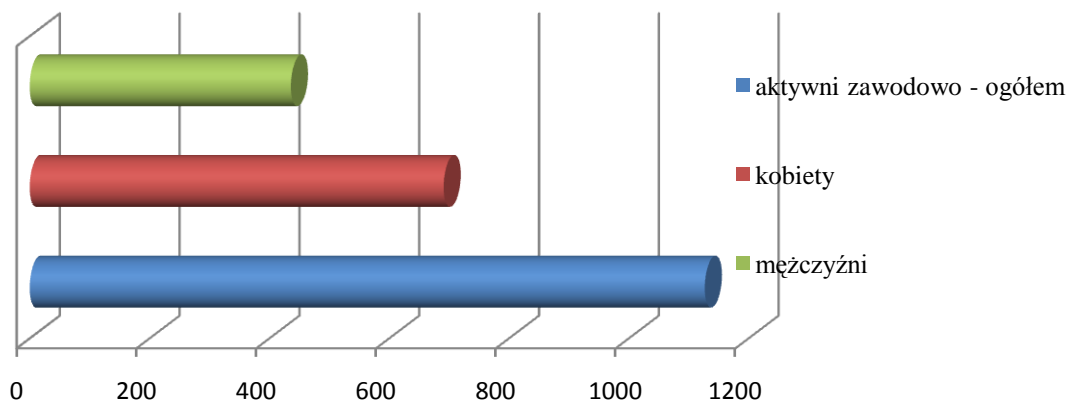
Wykres 20. Struktura aktywności zawodowej mieszkańców miasta z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aktywność zawodowa mężczyzn zamieszkujących miasta jest na poziomie 44,23%, mieszkańców wsi na poziomie 38,69%. Aktywność zawodowa kobiet to 55,77% w mieście i 61,31% na wsi.

Wykres 21. Struktura aktywności zawodowej mieszkańców wsi z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

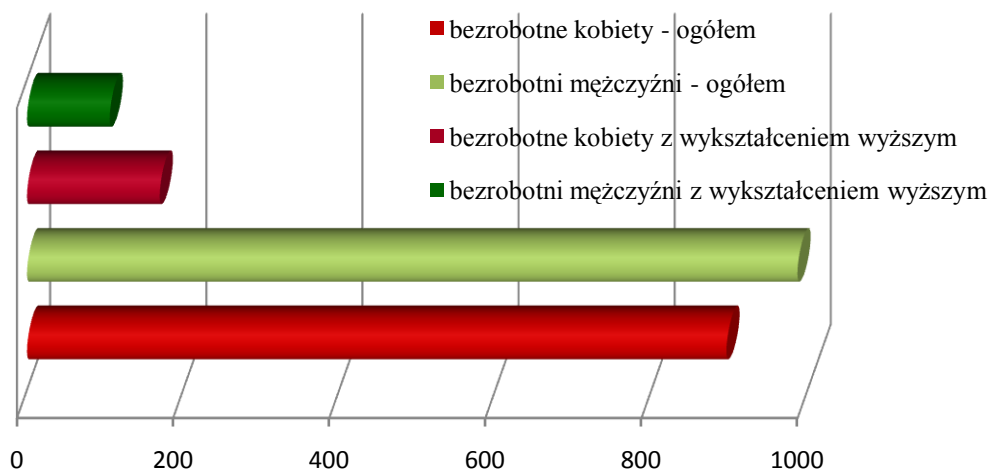
Przedstawione dane potwierdzają wyższą o 5,54% aktywność zawodową kobiet zamieszkałych na wsi oraz o 5,54% wyższą aktywność zawodową mężczyzn mieszkających w mieście (wykresy nr 20 i 21).

2.5 Bezrobocie

Mierzenie wielkości bezrobocia odbywa się równolegle w dwóch systemach. Pierwsze źródło to ewidencja bezrobotnych prowadzona przez urzędy pracy (bezrobocie rejestrowane), drugie natomiast to dane uzyskiwane przez GUS w drodze badania aktywności ekonomicznej BAEL w grupie osób w wieku 15 lat i więcej. Uzyskane dane mogą się znacząco różnić pomimo, że badanie dotyczyło tego samego okresu. Różnice są wynikiem stosowania innej definicji bezrobotnego. Dla urzędów pracy bezrobotnym jest tylko osoba zarejestrowana w urzędzie natomiast w badaniu aktywności ekonomicznej ludności brana jest pod uwagę faktyczna sytuacja badanego a nie jego formalny status potwierdzony rejestracją.

Z przedstawionych poniżej wskaźników (wykres nr 22) opartych na danych GUS wynika, że bezrobocie kobiet i mężczyzn aktywnych zawodowo kształtuje się na różnym poziomie. Bezrobotnych kobiet ogółem jest mniej o 9,22% od liczby bezrobotnych mężczyzn, zaś w grupie osób z wykształceniem wyższym bezrobotnych kobiet jest o 37,65% więcej.

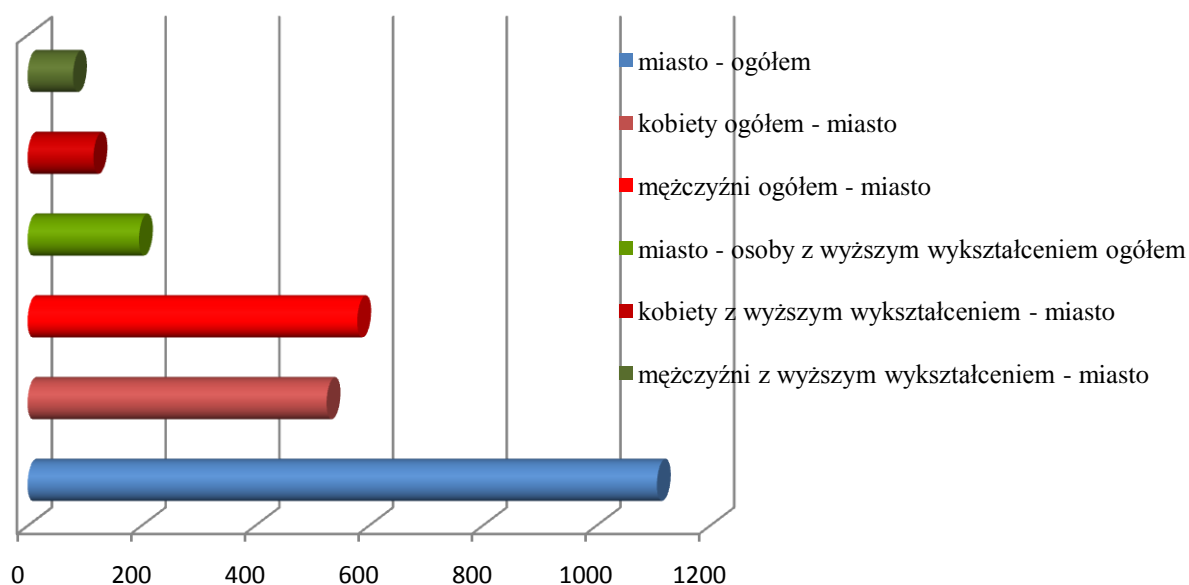
Wykres 22. Struktura bezrobocia w kraju wg płci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

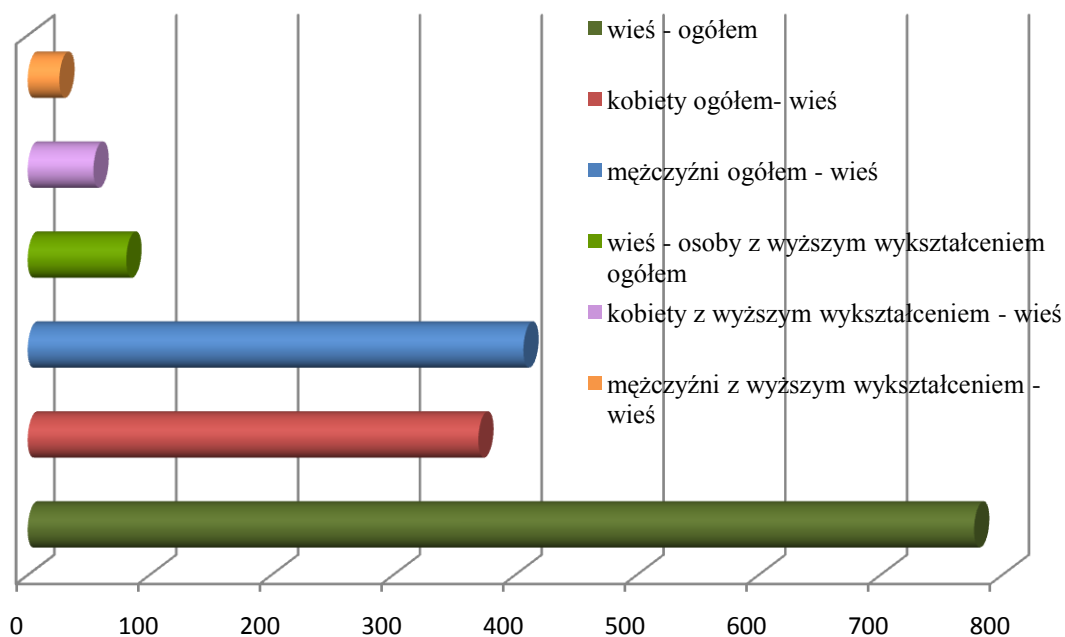
Według miejsca zamieszkania (wykres nr 23 i 24) liczba bezrobotnych mieszkańców wsi jest o 58,67% niższa od tej w mieście. Przyczyną takiej sytuacji jest mniejsza liczba mieszkańców wsi legitymujących się wykształceniem wyższym.

Wykres 23. Struktura bezrobocia w kraju wg miejsca zamieszkania- miasto.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

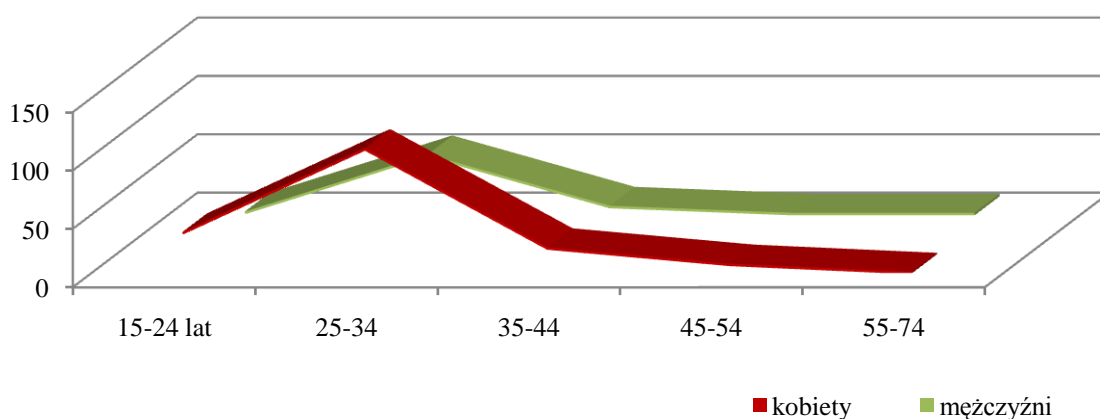
Wykres 24. struktura bezrobocia w kraju wg miejsca zamieszkania - wieś.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Statystyki dowodzą, że największe bezrobocie obserwowane jest wśród ludzi młodych w grupie wiekowej 25-34 lata bez względu na płeć, zarówno w populacji kobiet jak i mężczyzn (wykres nr 25).

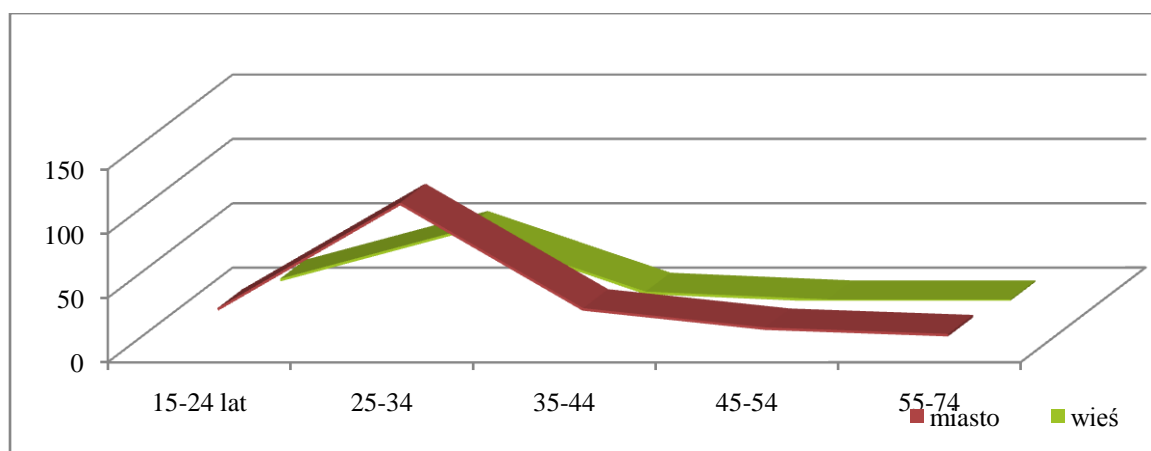
Wykres 25. Bezrobotni z wykształceniem wyższym z podziałem na płeć i wiek.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Są to najczęściej osoby zamieszkałe w mieście chociaż grupą bardziej zagrożoną są mieszkańcy wsi ze względu na mniejszą podaż pracy w miejscu zamieszkania (wykres nr 26).

Wykres 26. Bezrobotni z wykształceniem wyższym z podziałem na wiek i miejsce zamieszkania.

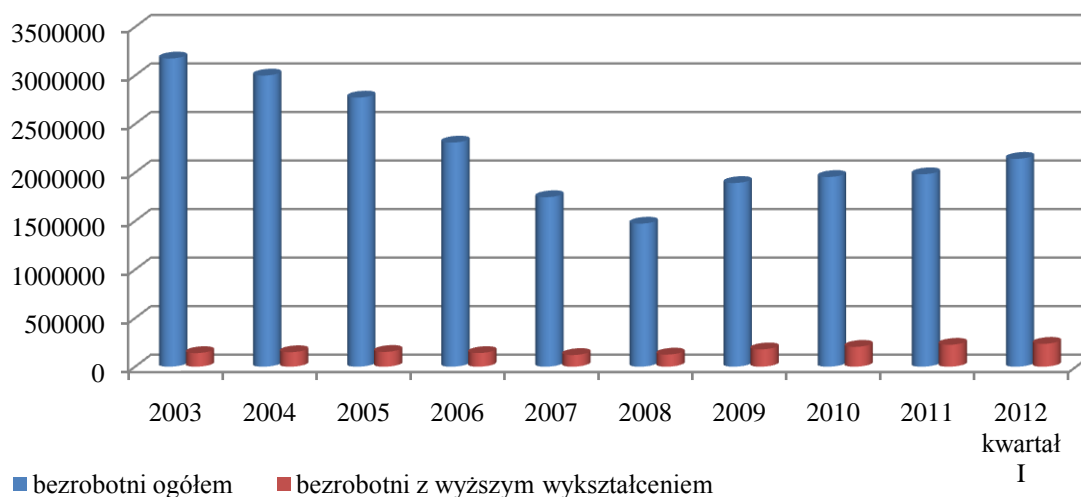

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wielkość bezrobocia rejestrowanego osób z wyższym wykształceniem na przestrzeni lat 2003 – 2012 kształtowała się na różnych poziomach. Wartość najwyższą zanotowano w roku 2011 co dowodzi, że tendencja wzrostowa bezrobocia wśród tej grupy bezrobotnych utrzymuje się nadal. Od roku 2003 do ostatniego kwartału 2011 roku wskaźnik bezrobotnych z wykształceniem wyższym wzrósł o 6,97%. Przez cały dziewięcioletni okres w żadnym roku nie zanotowano spadku tego wskaźnika w odniesieniu do roku poprzedzającego. Na

koniec pierwszego kwartału 2012 roku wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych z wyższym wykształceniem w odniesieniu do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych wynosił 11,01% (wykres nr 27).

Wykres 27. Bezrobotni z wykształceniem wyższym ogółem .

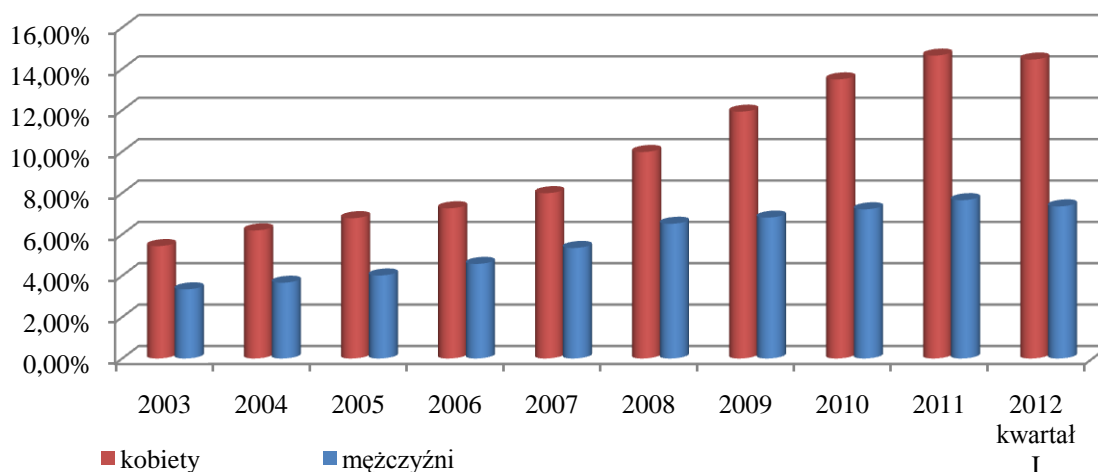

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.*

* dane MP i PS podane w liczbach bezwzględnych

Jak wynika z poniższego wykresu bezrobotnych kobiet z wyższym wykształceniem jest prawie dwukrotnie więcej niż mężczyzn. Na koniec pierwszego kwartału 2012 roku wskaźniki wynosiły 14,45% w grupie zarejestrowanych kobiet i 7,35% w grupie bezrobotnych mężczyzn.

Wykres 28. Bezrobotne kobiety z wykształceniem wyższym.

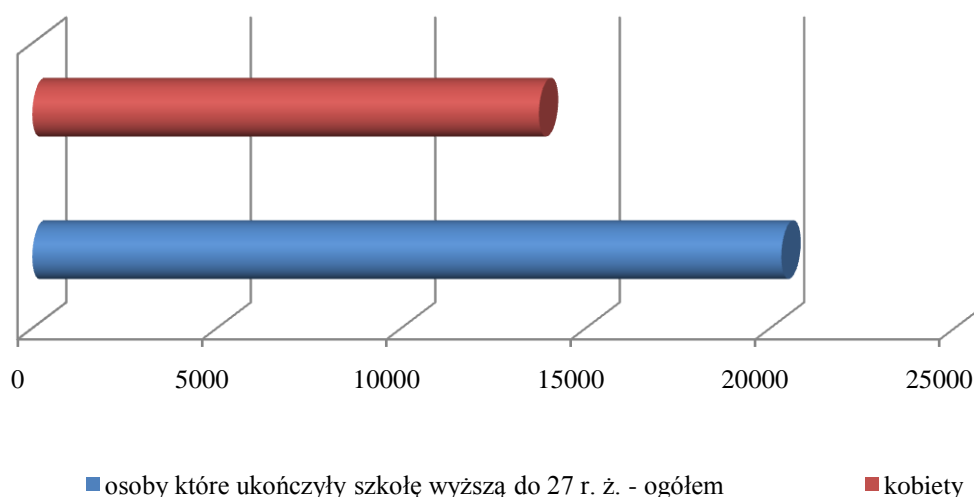
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS

W odniesieniu do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych kobiety z wykształceniem wyższym stanowią 7,44%, mężczyźni zaś 3,57%. To oznacza, że kobiet z wykształceniem wyższym jest więcej i to one najczęściej zasilają szeregi bezrobotnych.

Czas pozostawania bez pracy tej grupy osób to najczęściej 3-12 miesięcy ale nie zawsze jest to zatrudnienie zgodne z posiadanym wykształceniem. Często są to stanowiska pracy poniżej kwalifikacji i możliwości poszczególnych osób.

Bezrobocie rejestrowane odmiennie od badania aktywności ekonomicznej BAEL wyróżnia jeszcze jedną grupę bezrobotnych a mianowicie bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 27 roku życia. Są to osoby zarejestrowane jako bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej.

Wykres 29. Bezrobotni do 27 roku życia z wykształceniem wyższym (stan na koniec II kwartału 2012r.)

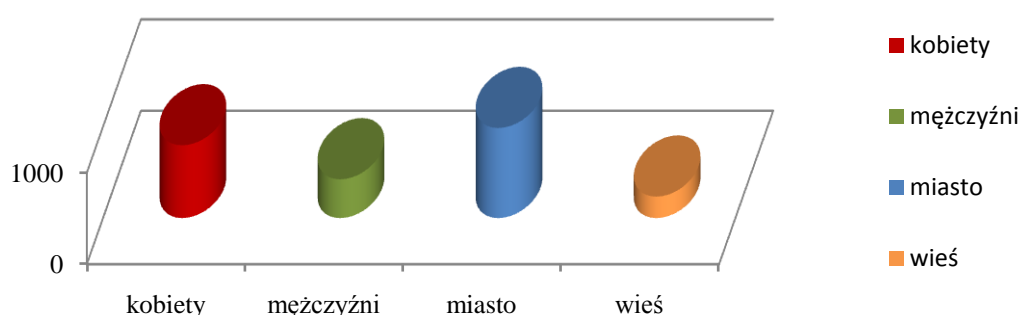
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Grupa ta stanowi średnio ok. 14% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym z czego więcej niż połowa to kobiety.

2.6 Bierni zawodowo

Bierni zawodowo to grupa osób która z różnych powodów zatrudnienia nie szuka. Jest przedmiotem badań GUS ale nie znajduje się w statystykach bezrobocia rejestrowanego. Osoba nie poszukująca zatrudnienia nie wpisuje się bowiem w definicję osoby bezrobotnej.

Wykres 30. Bierni zawodowo z podziałem na płeć i miejsce zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

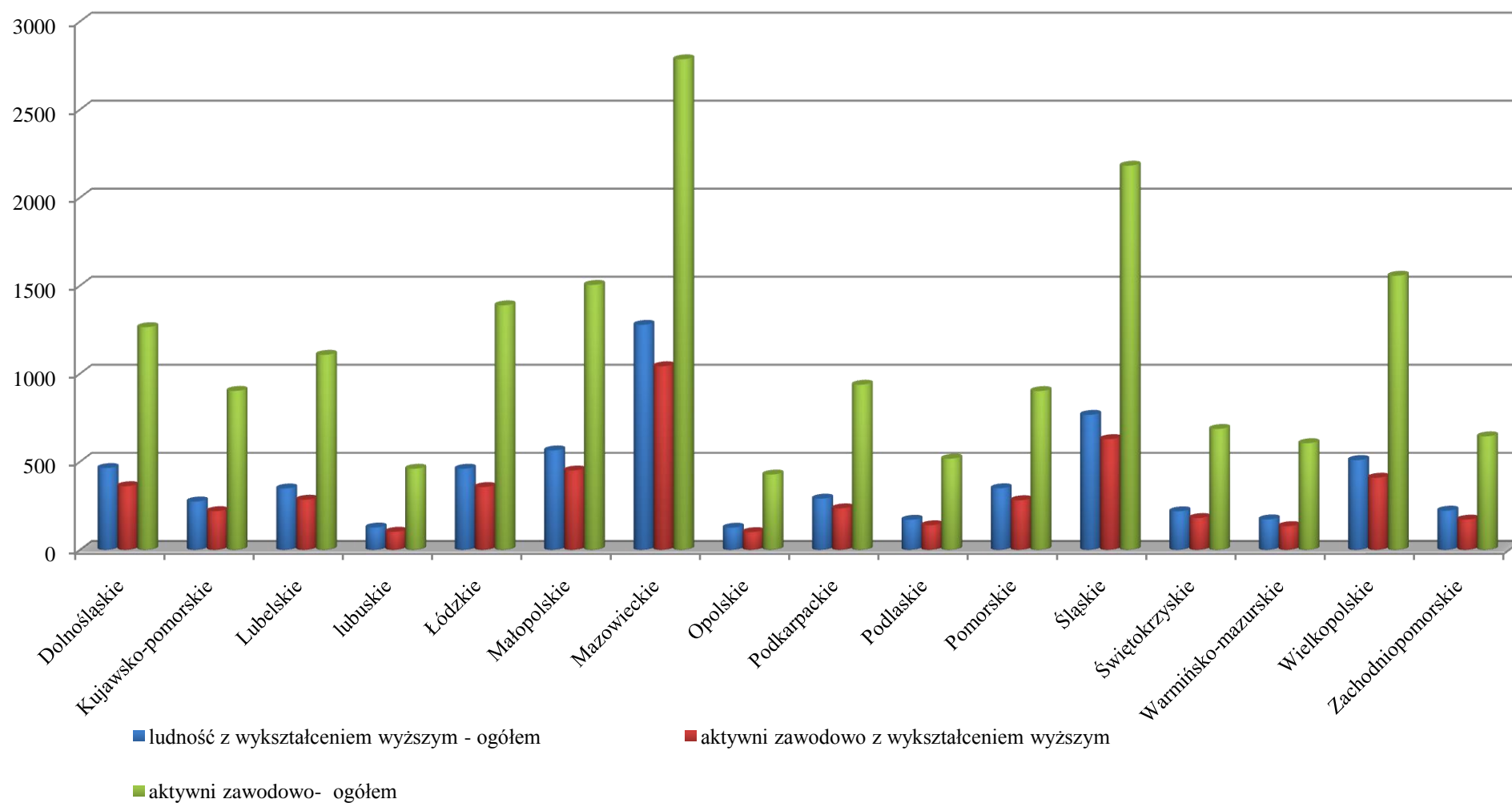
Bierni zawodowo to w większości mieszkańcy miast i w szczególności kobiety (wykres nr 30).

2.7 Aktywność zawodowa według województw

Aktywność zawodowa mieszkańców poszczególnych województw jest mocno zróżnicowana. Największa liczba osób aktywnych zawodowo ogółem zamieszkuje obszar województwa mazowieckiego. Drugim co do ilości osób jest województwo śląskie, trzecim wielkopolskie. Najmniej aktywnych zawodowo zamieszkuje teren województwa opolskiego. Aktywnych zawodowo z wykształceniem wyższym najwięcej zamieszkuje województwo mazowieckie następnie województwo śląskie i małopolskie a najmniej województwo opolskie (wykres nr 30). Największą liczbę osób pracujących stanowią mieszkańcy województwa mazowieckiego następnie śląskiego i wielkopolskiego. Pracujących osób z wykształceniem wyższym najwięcej jest w województwach: mazowieckim, śląskim i małopolskim. Porównując wskaźniki procentowe udziału osób aktywnych zawodowo do ogółu osób w wieku 15 lat i więcej w poszczególnych województwach okazuje się, że najwyższy jest w województwach: mazowieckim (60,5%), łódzkim (57,1%) i podkarpackim (56,3%). Najniższy natomiast w województwie zachodniopomorskim (51,9%). Najwyższe wskaźniki udziału osób pracujących z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo z wykształceniem wyższym osiągnęły województwa: lubuskie (97,06%), mazowieckie (96,83%) i pomorskie (96,09%). Najniższy wskaźnik występuje w województwie świętokrzyskim (90%). Stopa bezrobocia najwyższa jest w województwie świętokrzyskim, podkarpackim i zachodniopomorskim a najniższa w mazowieckim. Z kolei w grupie osób z wykształceniem wyższym najwyższa stopa bezrobocia występuje w województwie świętokrzyskim, podkarpackim i lubelskim a najniższa w lubuskim. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia osiągnęły województwa: mazowieckie (55,9% ogółu

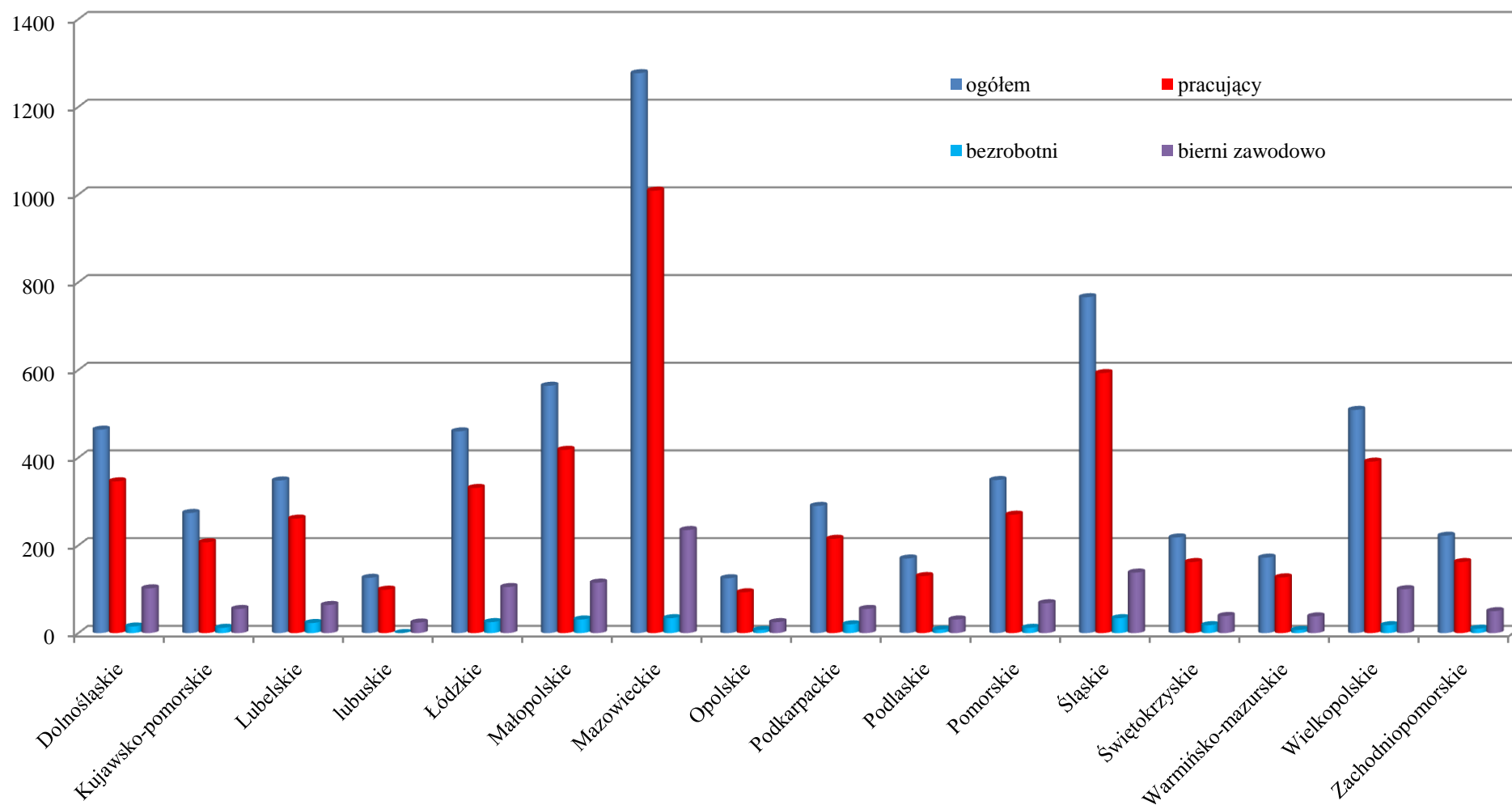
ludności w wieku 15 lat i więcej), wielkopolskie (52,6%) i łódzkie (50,2%) najniższy zachodniopomorskie (45,2%). Osób biernych zawodowo najczęściej zamieszkuje w województwach: śląskim, mazowieckim i wielkopolskim. Najmniej w województwie opolskim. Biernych zawodowo z wykształceniem wyższym najczęściej jest w województwach: mazowieckim, śląskim i małopolskim, najmniej w województwie lubuskim (*wykres nr 32*).

Wykres 31. Struktura aktywności zawodowej mieszkańców według województw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 32. Struktura aktywności zawodowej mieszkańców z wykształceniem wyższym według województw.

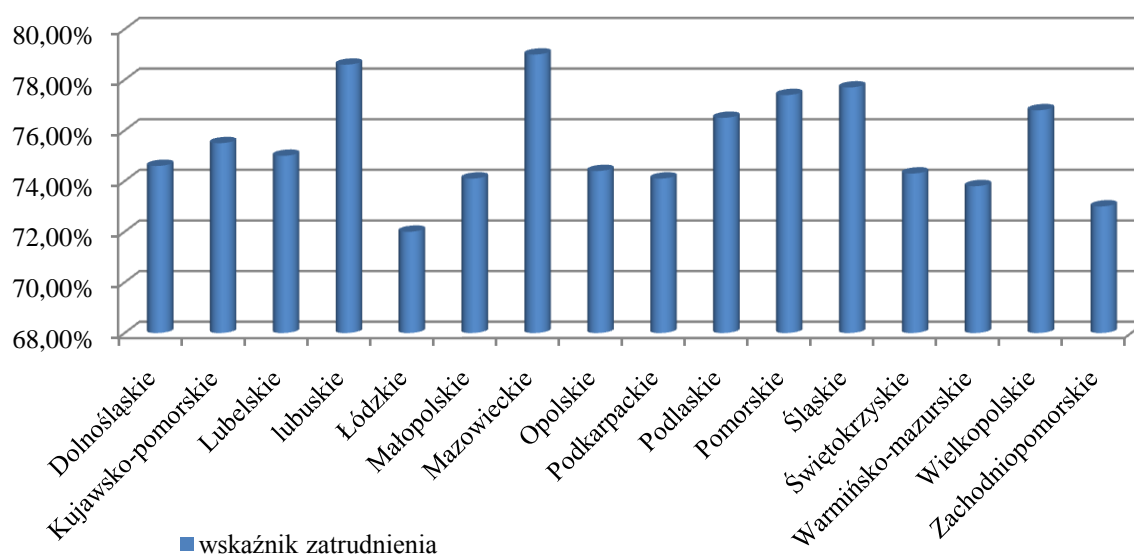

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak obrazuje wykres nr 31 największa liczba ludności z wykształceniem wyższym zamieszkuje obszar województwa mazowieckiego 20,16%. Na drugim miejscu znajduje się województwo śląskie 12,1%, na trzecim małopolskie 8,9%. Województwo lubelskie plasuje się na miejscu ósmym 5,49%. Pod względem liczby osób pracujących (wykres nr 32) wskaźniki są podobne. Pierwsze miejsce województwo mazowieckie 20,96%, drugie województwo śląskie 12,32%, trzecie małopolskie 8,68%. Na ósmym miejscu znajduje się województwo lubelskie ze wskaźnikiem 5,42%. Największa liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym zamieszkuje województwa mazowieckie i śląskie po 12,32% ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Na drugim miejscu jest małopolskie 11,23%, na trzecim łódzkie 9,06%. Lubelskie ze wskaźnikiem 8,33% jest na miejscu czwartym. W odniesieniu do biernych zawodowo wskaźniki są następujące: 18,89% województwo mazowieckie, 11,09% śląskie, 9,24% małopolskie.

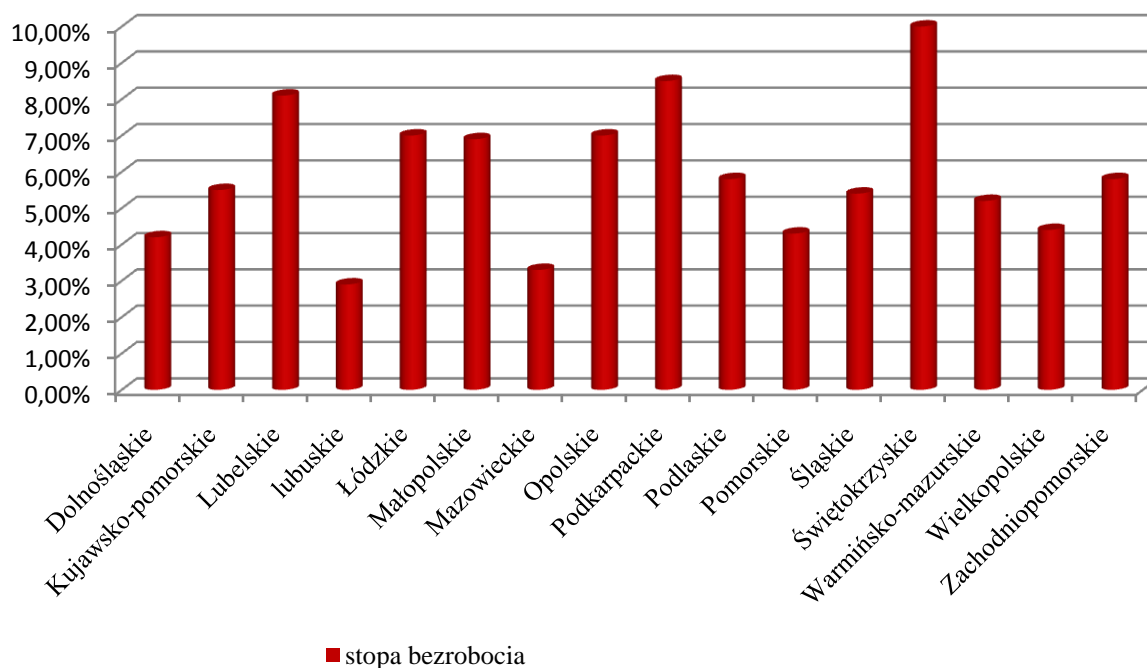
Dokonując odrębnej analizy aktywności i bierności zawodowej w poszczególnych województwach uzyskujemy wskaźniki które kształtują się na innym poziomie niż te uzyskane na tle sytuacji w kraju. Wskaźnik zatrudnienia (wykres nr 33) jest najwyższy w województwie mazowieckim 79% ogółu mieszkańców województwa z wykształceniem wyższym. Na drugim miejscu jest województwo lubuskie ze wskaźnikiem 78,6%, na trzecim natomiast są województwa pomorskie i śląskie ze wskaźnikami 77,4%. Województwo lubelskie podobnie jak na tle sytuacji w kraju na tle województw także zajmuje miejsce ósme.

Wykres 33. Wielkość zatrudnienia według województw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 34. *Wielkość bezrobocia według województw.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwyższa stopa bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym (wykres nr 34) występuje w województwie świętokrzyskim 10% aktywnych zawodowo. Na drugim miejscu jest województwo podkarpackie 8,5% a na trzecim miejscu znalazło się województwo lubelskie ze wskaźnikiem 8,1%. Najkorzystniejsza sytuacja występuje w województwie lubuskim gdzie tylko 2,9% aktywnych zawodowo mieszkańców z wykształceniem wyższym nie znalazło zatrudnienia. Jest to województwo w którym po województwie warmińsko-mazurskim (22,15%) występuje najniższy odsetek osób aktywnych zawodowo posiadających wykształcenie wyższe. Tylko 22,17% przy średniej krajowej 28,50%.

Podsumowanie

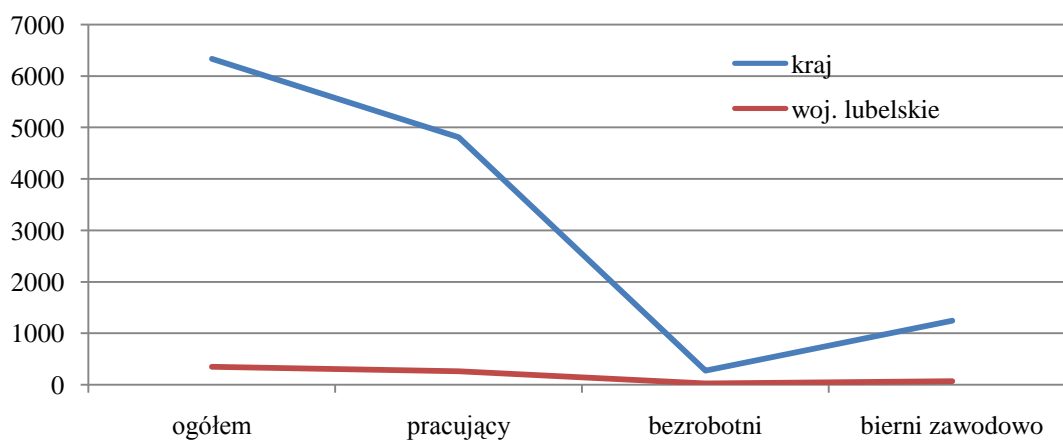
Reforma szkolnictwa w kraju spowodowała, że szkoły o poziomie nauczania niższym niż poziom szkoły średniej przestały być obiektem zainteresowania młodzieży stojącej u progu wyboru przyszłej drogi zawodowej. Bardzo popularne stały się licea ogólnokształcące. Ponieważ absolwenci tych szkół nie zdobywają żadnego przygotowania do pracy w określonym zawodzie, wymusiło to konieczność dalszej edukacji w celu zdobycia kwalifikacji zawodowych. Większość wybrała coraz łatwiej dostępne szkoły wyższe dokonując nie zawsze trafnego wyboru kierunku kształcenia. Brak znajomości rynku pracy oraz moda na określone kierunki nauczania spowodowała, że występuje nadprodukcja specjalistów w określonych dziedzinach. Tendencja wzrostowa liczby absolwentów szkół wyższych utrzymuje się nadal. Rynek pracy w sytuacji spowolnienia gospodarczego nie jest w stanie wchłonąć dużej rzeszy absolwentów określonych dziedzin kształcenia. Rosnąca liczba specjalistów aktywnych zawodowo przy obecnym stanie rynku pracy wpływa na rosnącą stopę bezrobocia w tej grupie osób. Szeregi osób bezrobotnych zasilają częściej kobiety niż mężczyźni. Jest to wynikiem nie tylko ich mniejszej dyspozycyjności i mobilności ale również mniejszej skłonności do podejmowania zatrudnienia poniżej oczekiwań i możliwości zawodowych. Mężczyźni natomiast często godzą się na zatrudnienie w innym niż wyuczony zawód podejmując pracę do wykonywania której nie jest potrzebne wyższe wykształcenie. Sytuacja osób z wykształceniem wyższym pozostających bez zatrudnienia jest trudna dla wszystkich mieszkańców kraju, ale zdecydowanie trudniej jest osobom mieszkającym na wsi. Brak miejsc pracy w miejscu zamieszkania sprawia, że szukają oni swojej szansy na start zawodowy w migracji do dużych miast lub emigracji poza granice kraju. Wśród absolwentów szkół wyższych nie mających perspektyw na rozwój zawodowy w kraju emigracja jest dosyć powszechnym zjawiskiem. Niestety tylko nielicznym udaje się zaistnieć na zagranicznym rynku pracy podejmując zatrudnienie w wyuczonym zawodzie.

3. Struktura ludności województwa lubelskiego

Województwo lubelskie to obszar składający się z 24 powiatów z czego tylko cztery są powiatami grodzkimi. Pozostałych dwadzieścia to powiaty ziemskie. Wpływa to na strukturę mieszkańców województwa. Ponad połowa to mieszkańcy wsi co świadczy o jego rolniczym charakterze. Ma to wpływ na wielkość bezrobocia rejestrowanego. Nie każdy bezrobotny mieszkający w tym regionie kraju pomimo, że poszukuje zatrudnienia spełnia kryterium warunkujące uzyskanie statusu bezrobotnego zarejestrowanego w urzędzie pracy.

Według danych GUS (wykres nr 35) województwo lubelskie zamieszkuje 5,49% ogółu osób z wykształceniem wyższym. Pracujący mieszkańcy województwa lubelskiego z wyższym wykształceniem stanowią tylko 5,42% ogółu zatrudnionych w kraju osób z wykształceniem wyższym. W grupie bezrobotnych z wykształceniem wyższym 8,33% to mieszkańcy województwa lubelskiego, zaś bierni zawodowo to 5,14% ogółu biernych osób w kraju.

Wykres 35. Aktywność zawodowa mieszkańców województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju.

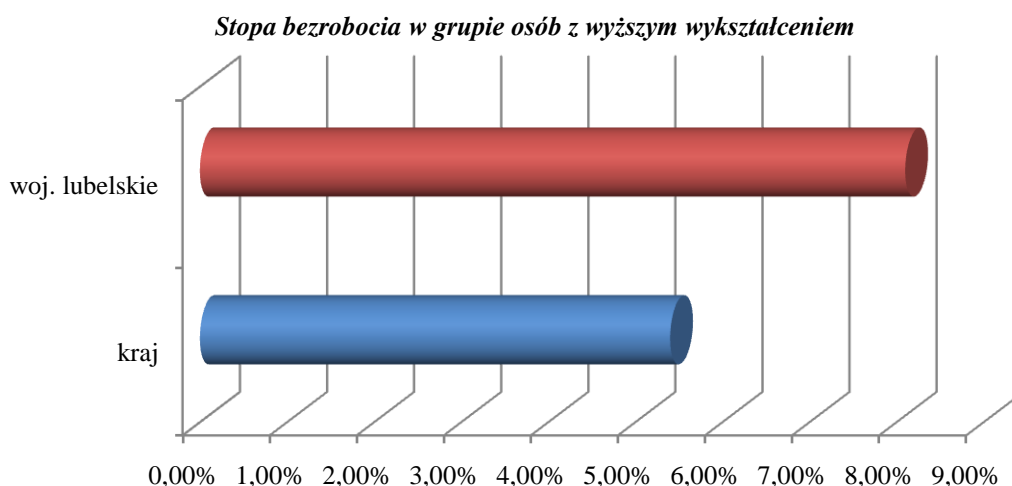

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rosnący poziom wykształcenia mieszkańców kraju to tendencja ogólnokrajowa zauważalna także w województwie lubelskim. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia mieszkańców województwa wyróżniające się rolniczym charakterem istnieje ogromne ryzyko, że istniejący ograniczony rynek pracy nie zdoła wchłonąć rosnącej rzeszy specjalistów w dziedzinach często nie dostosowanych do lokalnego rynku pracy. Taka sytuacja powoduje, że osoby dobrze wykształcone zasilają szeregi osób bezrobotnych lub szukają zatrudnienia poza obszarem województwa. Nieliczni z nich podejmują zatrudnienie niezgodne z poziomem lub kierunkiem wykształcenia. Pomimo, że aktywność zawodowa

mieszkańców województwa jest wyższa od przeciętnej w kraju to niestety stopa bezrobocia w tej grupie osób jest jedną z najwyższych w kraju zaraz po województwie świętokrzyskim i podkarpackim. Biorąc pod uwagę stopę bezrobocia w kraju w grupie osób z wykształceniem wyższym to ta w województwie lubelskim jest wyższa o 2,7% (wykres nr 36).

Wykres 36. Stopa bezrobocia osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

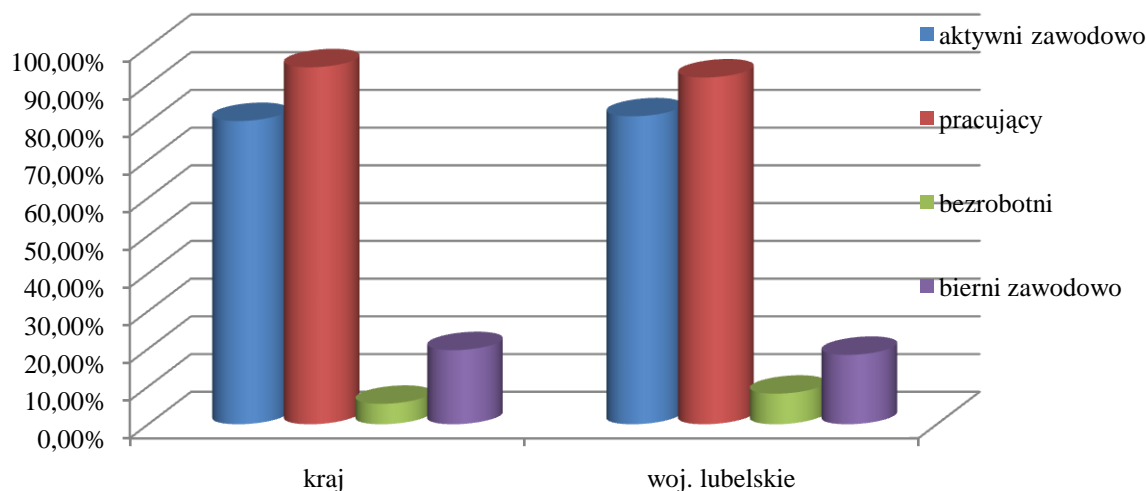
Pomimo rosnącego bezrobocia wśród osób z wyższym wykształceniem pocieszającym jest fakt, że grupa ta jest w mniejszym stopniu zagrożona bezrobociem długoterminowym od osób których kwalifikacje są na znacznie niższym poziomie. Ponadto grupa ta znacznie łatwiej adaptuje się do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Chętniej zdobywa nowe umiejętności i kwalifikacje bardziej pożądane w danym czasie na rynku pracy. Takie zachowanie chroni przed popadaniem w stan bierności zawodowej.

3.1 Aktywność zawodowa osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego

W województwie lubelskim (według BAEL) 81,61% ogółu osób z wykształceniem wyższym zamieszkujących obszar województwa jest aktywnych zawodowo. W kraju wskaźnik aktywności wynosi 80,36% i jest niższy o 1,25%. Niestety osób pracujących w grupie aktywnych zawodowo jest o 2,66% mniej niż wynosi średnia w kraju. Wpływa to na stopę bezrobocia, która w grupie osób z wyższym wykształceniem w województwie lubelskim wynosi 8,1% przy średniej w kraju 5,42%. Biernych zawodowo z wyższym

wykształceniem jest o 1,25% mniej od średniej w kraju. Wskaźnik aktywności zawodowej osób z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo wynosi w kraju 28,5% w województwie lubelskim 25,65%. Udział pracujących z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie pracujących wynosi w kraju 30,12% natomiast w województwie lubelskim tylko 26,70%. Bezrobotnych z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie bezrobotnych w kraju jest 14,66%, na Lubelszczyźnie 17,97%. Natomiast biernych zawodowo 8,87% w kraju a w województwie 7,42% (wykres nr 37). Dowodzi to, że na trudnym i bardzo wąskim rynku pracy Lubelszczyzny bardzo wielu absolwentów szkół wyższych nie będzie miało szans na zaistnienie w wyuczonym zawodzie.

Wykres 37. Struktura aktywności zawodowej osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju.

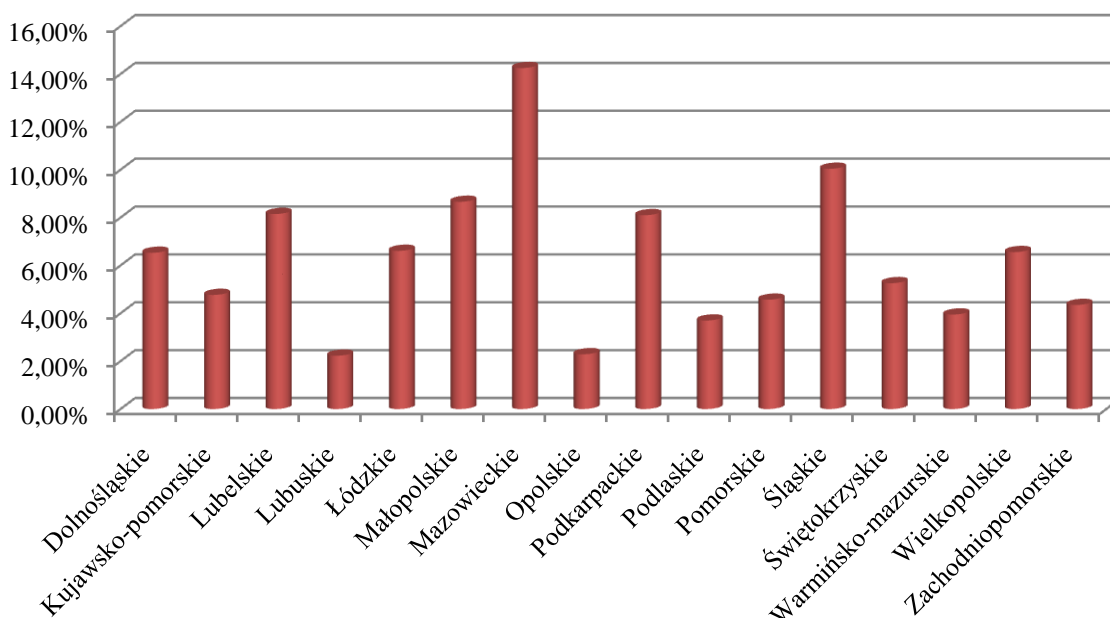
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Niski wskaźnik osób pracujących jest wynikiem zbyt wolnego rozwoju regionu. Mała liczba nowo tworzonych miejsc pracy nie jest w stanie zaspokoić dużego popytu na pracę ze strony wszystkich bezrobotnych a w szczególności tych z wysokimi kwalifikacjami. Sytuacja taka ma negatywne skutki w szczególności dla osób z wyższym wykształceniem nie posiadających doświadczenia zawodowego. Zbyt długie wyczekiwanie na właściwą, dostosowaną do potrzeb, oczekiwań i możliwości ofertę pracy może wpłynąć na pogorszenie i tak trudnej sytuacji. Posiadane kwalifikacje i wiedza specjalistyczna mogą się zdezaktualizować przez co osoby takie stają się mało atrakcyjne na rynku pracy.

3.2 Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim

Bezrobotni z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim stanowią 8,15% ogółu bezrobotnych w kraju w tej grupie osób (wykres nr 38) oraz 14,55% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w tym województwie (wg danych na koniec I kwartału 2012 roku). Pod względem liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym województwo lubelskie znajduje się na czwartym miejscu w kraju w odniesieniu do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Analogicznie do sytuacji w kraju w województwie lubelskim także odnotowano tendencję wzrostową liczby bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Sytuacja ta utrzymuje się od 2009 roku.

Wykres 38. Bezrobocie osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle innych województw.

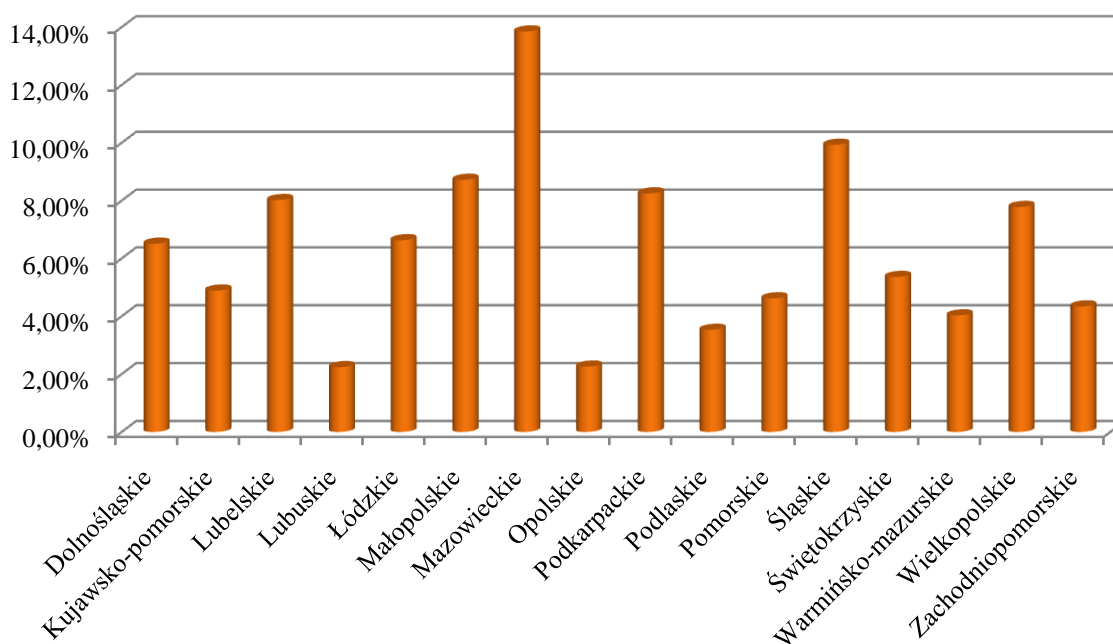

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Wpływ na to mają nie tylko czynniki demograficzne, gospodarcze czy rolniczy charakter regionu ale również niepokojące zjawisko zatrudnienia w szarej strefie. Rosnący koszt zatrudnienia pracownika powoduje, że część pracodawców decyduje się na nielegalne zatrudnianie. Taką pracę podejmują najczęściej osoby nie posiadające dostatecznych kwalifikacji i wiedzy specjalistycznej do pracy na określonym stanowisku lub ci, dla których jest to jedyna szansa na zdobycie doświadczenia zawodowego. To powoduje, że dostępność legalnych miejsc pracy bardzo się kurczy.

Pod względem wskaźnika zarejestrowanych bezrobotnych kobiet z wykształceniem wyższym województwo znajduje się na piątym miejscu w kraju (wykres nr 39). Na trudniejszą sytuację kobiet na regionalnym rynku pracy wpływ mają między innymi czynniki demograficzne. Ponad połowa mieszkańców województwa lubelskiego to kobiety. Ilość i dostępność ofert pracy dla kobiet jest zdecydowanie mniejsza niż dla mężczyzn. To powoduje, że kobietom trudniej jest podjąć i utrzymać satysfakcjonującą i zgodną z posiadanymi kwalifikacjami pracę. Dodatkowo nie sprzyjają temu: ograniczona mobilność i dyspozycyjność kobiet oraz ich uprawnienie do korzystania z przerwy w zatrudnieniu ze względu na wychowywanie dzieci. Często z tego powodu pracodawcy zatrudniają na umowę stałą mężczyzn, kobietom natomiast proponowane jest zatrudnienie na czas określony.

Wykres 39. Bezrobocie kobiet z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle sytuacji kobiet z innych województw.

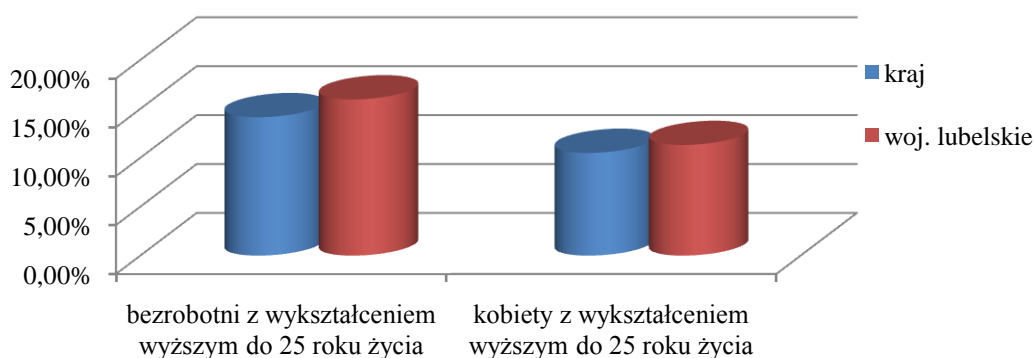
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Duże firmy i przedsiębiorstwa swoją ofertę zatrudnieniową częściej kierują do mężczyzn niż do kobiet, ponieważ kobiety mogą pracować w mniejszej liczbie zawodów. Są one najczęściej zatrudniane w handlu i usługach a to znacznie ogranicza ich szanse na rozwój zawodowy. Duże przedsiębiorstwo daje większą stabilność zatrudnienia natomiast małe firmy uzależnione są od koniunktury gospodarczej. Często bardzo krótko funkcjonują na rynku pracy a osoby w nich zatrudnione, najczęściej kobiety stają się bezrobotne. Wszystkie te czynniki powodują, że sytuacja kobiet na rynku pracy województwa lubelskiego podobnie jak

w kraju jest bardzo trudna. Są dobrze wykształcone, ambitne gotowe do wejścia na rynek pracy a mimo to znacznie dłużej niż mężczyźni pozostają bezrobotne.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym wyróżniamy grupę bezrobotnych do 25 roku życia. Stanowi ona w województwie lubelskim 15,97% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym. W kraju wskaźnik wynosi 14,15% i jest o 1,82% niższy. W grupie kobiet wskaźnik w kraju to 10,5% a w województwie 11,31%. Różnica wskaźników wynosi 0,81% (wykres nr 40). Bezrobotni mieszkańcy Lubelszczyzny do 25 roku życia stanowią 9,19% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju należących do tej kategorii osób.

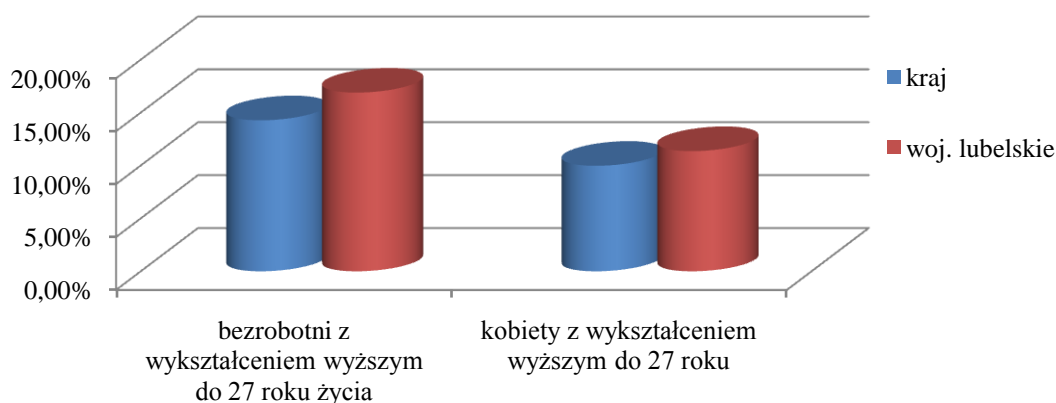
Wykres 40. Struktura osób z wyższym wykształceniem do 25 r. ż. z województwa lubelskiego na tle kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Kolejną kategorię osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym stanowią osoby do 27 roku życia. W województwie lubelskim grupa ta liczy 16,89% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Średnia w kraju w tej kategorii osób wynosi 14,27%. Wskaźnik w województwie jest wyższy o 2,62%. Bezrobotni mieszkańcy Lubelszczyzny do 27 roku życia stanowią 9,64% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju należących do tej kategorii osób. Wśród wszystkich zarejestrowanych w kraju bezrobotnych do 27 roku życia z wykształceniem wyższym kobiety stanowią 9,97% ogółu zarejestrowanych. W województwie lubelskim wskaźnik ten wynosi 11,36%. Różnica wskaźników to 1,39% (wykres nr 41). W grupie wszystkich zarejestrowanych w kraju kobiet z wykształceniem wyższym kobiety do 27 roku życia stanowią 14,74% a w województwie lubelskim 17,08%. Wskaźnik ten jest wyższy o 2,34%.

Wykres 41. Struktura osób z wyższym wykształceniem do 27 r. ż. z województwa lubelskiego na tle kraju.

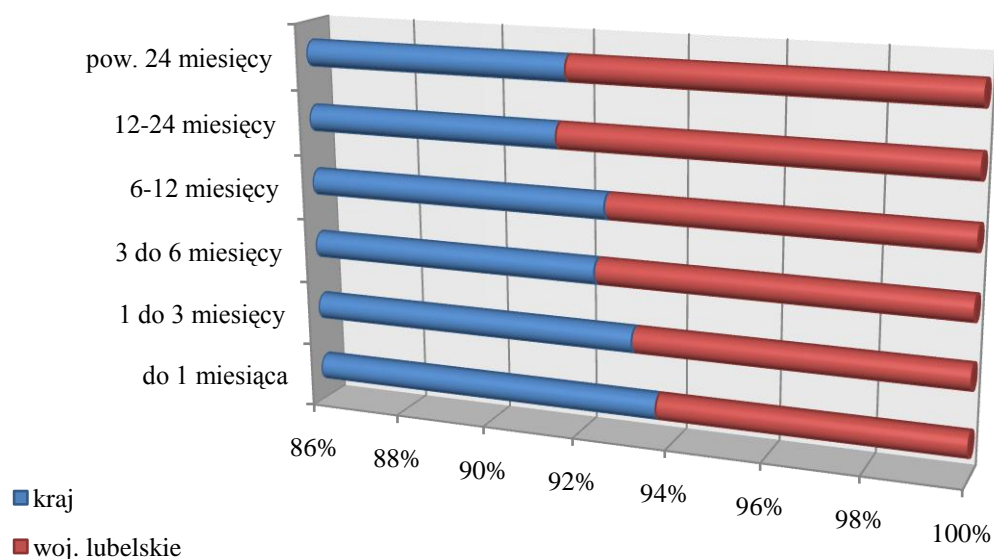

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

To dowodzi, że mieszkańcom Lubelszczyzny a w szczególności kobietom w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły wyższej jest znacznie trudniej podjąć aktywność zawodową. Ograniczeniem jest wąski rynek pracy, brak doświadczenia zawodowego oraz zbyt duża liczba osób posiadających wykształcenie w dziedzinach na które nie ma aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy. Bardzo licznie po uzyskaniu dyplomu zasilają oni szeregi osób bezrobotnych oczekując na możliwość skierowania do odbycia stażu który stworzy im możliwość nabycia umiejętności praktycznych do wykonywania pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą. Dla wielu jest to jedyna forma aktywności zawodowej dająca im szansę na wejście na rynek pracy. Doświadczenie praktyczne nabyte w trakcie odbywania stażu jest dużym atutem w sytuacji poszukiwania stałego zatrudnienia.

Czas pozostawania bez pracy bezrobotnych z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim to dla 67,6% okres do 12 miesięcy, pozostałe 32,4% stanowi grupę długotrwale bezrobotnych z czego prawie 12% pozostaje bez zatrudnienia przez okres dłuższy niż 24 miesiące. W kraju 71,1% bezrobotnych podejmuje zatrudnienie w okresie do 12 miesięcy od daty zarejestrowania. Grupę długotrwale bezrobotnych stanowi 28,9% zarejestrowanych osób z wykształceniem wyższym z czego tylko 10,6% oczekuje na pracę przez okres dłuższy niż 24 miesiące.

Wykres 42. Czas pozostawania bez pracy osób z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju.

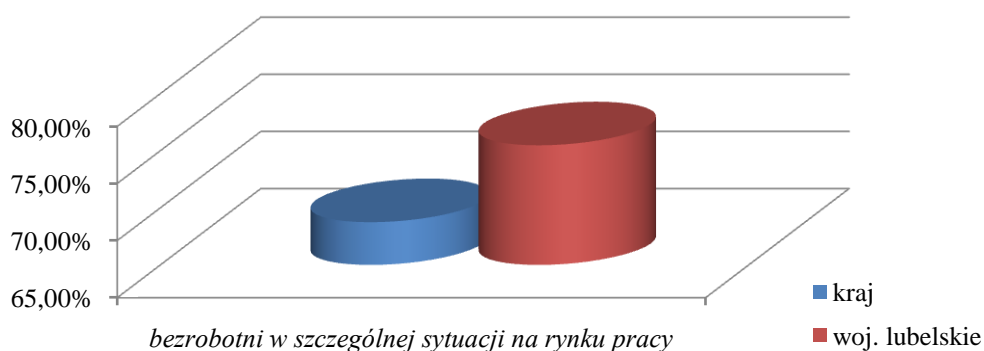

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

W województwie lubelskim najwięcej osób z wykształceniem wyższym podejmuje zatrudnienie w okresie 12-24 miesięcy od daty zarejestrowania. W kraju w okresie od 1-3 miesięcy (wykres nr 42).

Bezrobotni z wykształceniem wyższym zaliczający się do grupy bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią 75,47% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim. W kraju wskaźnik ten wynosi 68,74% i jest niższy o 6,73% (wykres nr 43). Do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczają się między innymi bezrobotni do 25 roku życia, długotrwale bezrobotni, osoby bez doświadczenia zawodowego.

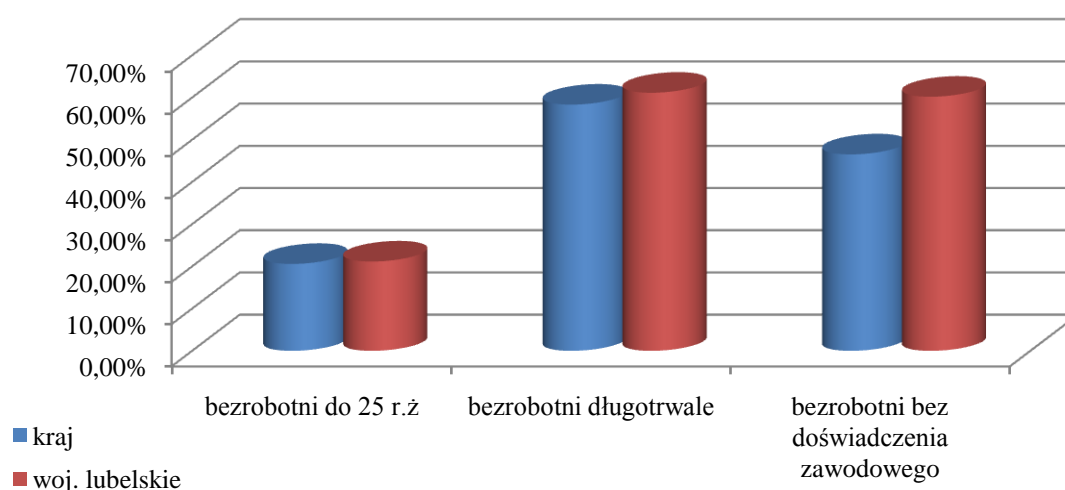
Wykres 43. Wielkość bezrobocia w grupie osób z wyższym wykształceniem będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy na tle kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Osoby z wykształceniem wyższym do 25 roku życia w województwie lubelskim stanowią 21,16% ogółu osób z wykształceniem wyższym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W kraju wskaźnik wynosi 20,59% i jest niższy o 0,57%. Wskaźnik w grupie osób długotrwale bezrobotnych wynosi 61,14% w województwie lubelskim natomiast w kraju jest niższy o 2,81% punktu procentowego i wynosi 58,33%. Do grupy osób z wyższym wykształceniem bez doświadczenia zawodowego zalicza się 60,20% bezrobotnych z wykształceniem wyższym ogółem. W kraju bezrobotni bez doświadczenia zawodowego stanowią 46,54%. Wskaźnik jest niższy o 13,66% (wykres nr 44).

Wykres 44. Wielkość bezrobocia w grupie osób z wyższym wykształceniem będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z podziałem na kategorie (na tle kraju).

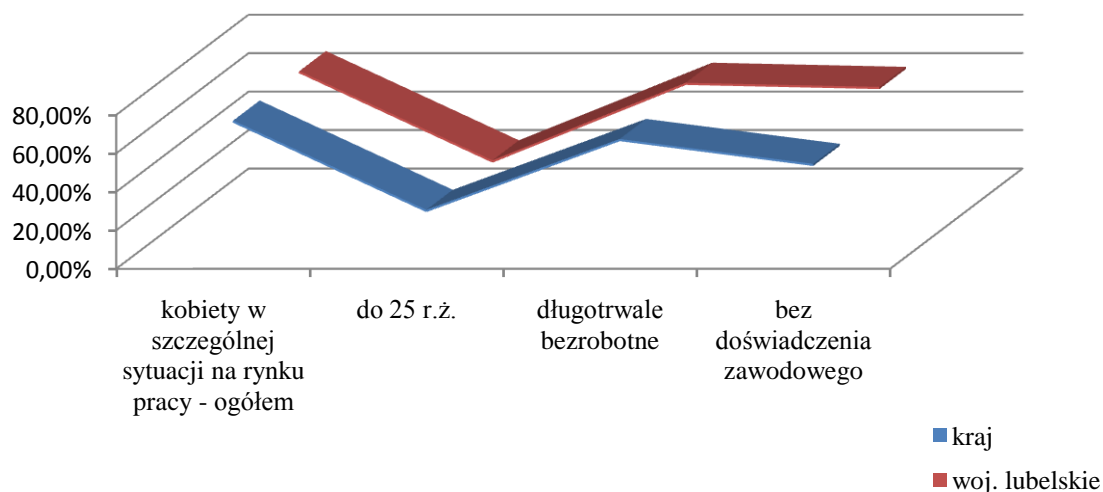

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

Brak doświadczenia zawodowego jest bezpośrednią przyczyną długiego pozostawania w rejestrach osób bezrobotnych absolwentów szkół wyższych i powodem zasilania przez nich szeregów osób długotrwale bezrobotnych.

Sytuacja kobiet z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim zaliczających się do grupy bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy jest porównywalna do sytuacji w kraju. Kobiety stanowią w województwie lubelskim 51,65% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym i 68,44% ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W kraju wskaźniki te wynoszą odpowiednio 47,28% i 68,77%.

Wykres 45. Kobiety z województwa lubelskiego w szczególnej sytuacji na rynku pracy na tle kobiet w kraju.

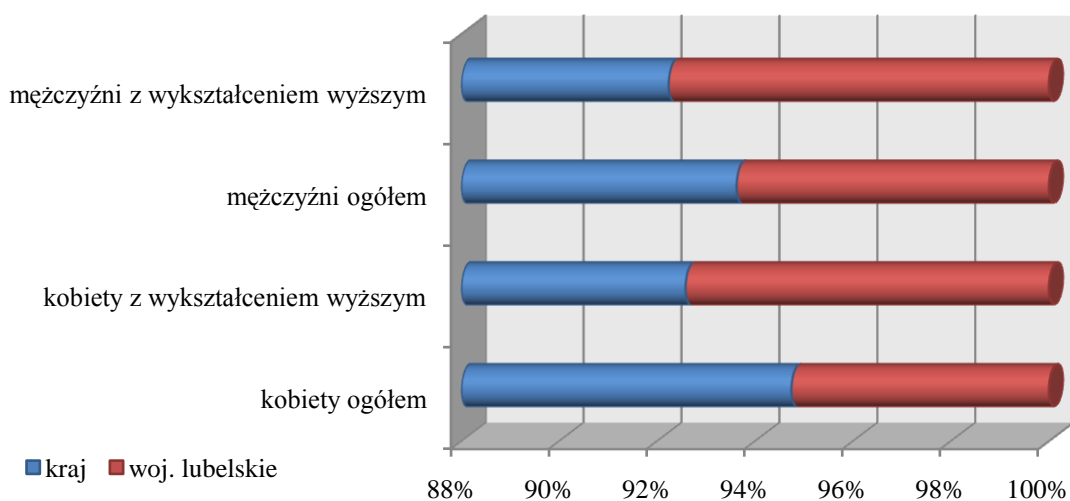
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

W grupie kobiet z wykształceniem wyższym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotne kobiety do 25 roku życia stanowią w województwie lubelskim 21,9% ogółu kobiet z wykształceniem wyższym będących w szczególnej sytuacji, w kraju wskaźnik wynosi 22,22%. Kobiety długotrwale bezrobotne w województwie lubelskim to 62,28% ogółu kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy przy 59,17% w kraju. Kobiety z wykształceniem wyższym bez doświadczenia zawodowego w województwie lubelskim stanowią 60,13% ogółu kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W kraju wskaźnik ten wynosi 46,18% (wykres nr 45).

3.3 Bezrobotni z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim z podziałem na płeć i miejsce zamieszkania

W gronie osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim podobnie jak w kraju dominują kobiety. Stanowią one 66,52% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym. W kraju wskaźnik ten wynosi 67,60%. Udział kobiet z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie zarejestrowanych kobiet wynosi w kraju 14,45% natomiast w województwie lubelskim aż 20,87% (wykres nr 46). To dowodzi, że poziom wykształcenia bezrobotnych kobiet na Lubelszczyźnie jest zdecydowanie wyższy od przeciętnej w kraju. Analogicznie jest w przypadku bezrobotnych mężczyzn z wyższym wykształceniem wskaźnik wynosi 9,08% i jest wyższy o 1,73% od przeciętnej w kraju.

Wykres 46. Bezrobotni z wyższym wykształceniem z województwa lubelskiego na tle sytuacji w kraju z podziałem na płeć.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MP i PS.

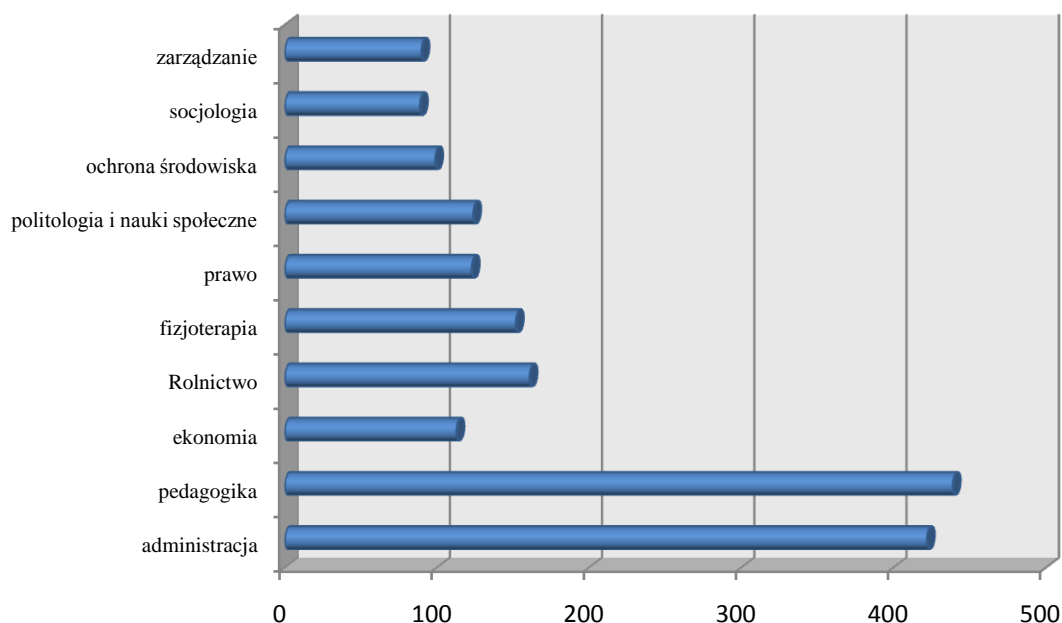
Bezrobotnych mieszkańców miast z wyższym wykształceniem jest więcej ale bezrobocie bardziej dotyka mieszkańców wsi ze względu na brak w ich miejscu zamieszkania odpowiednich do zdobytego wykształcenia miejsc pracy. Słaby rozwój społeczno-gospodarczy nie sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Na wsi nie powstają nowe miejsca pracy które mogłyby być kierowane do osób z wyższym wykształceniem. Potencjalni inwestorzy wolą lokować swój kapitał w dużych miastach bo to daje większą szansę na powodzenie przedsięwzięcia. Sytuacja taka powoduje, że mieszkańcy wsi znajdują się w znacznie gorszej sytuacji pod względem możliwości wejścia na rynek pracy. Dłużej niż mieszkańcy miast pozostają bez szansy na zdobycie doświadczenia zawodowego. Z tego też powodu większość z nich decyduje się na migrację do dużych miast lub poza granice kraju. Niestety dla niewielu jest to rozwiązanie tymczasowe. Zdecydowana większość nie wiąże swojej przyszłości zawodowej z regionem.

Gospodarka dynamicznie się rozwijająca powoduje, że popyt na pracowników ciągle się zmienia zależnie od zapotrzebowania na określone produkty w danym czasie. Szybki rozwój gospodarczy wymusza również zmiany w systemie edukacyjnym. Wpływa to na różnorodność podaży pracy. Przy niskim rozwoju gospodarczym jaki można zaobserwować w województwie lubelskim zmiany te zachodzą zbyt wolno. To prowadzi do nadprodukcji pracowników przygotowanych do pracy w dziedzinach na które nie ma aktualnego zapotrzebowania. W efekcie prowadzi do bezrobocia strukturalnego.

3.4 Struktura bezrobotnych z wykształceniem wyższym według kierunku wykształcenia w województwie lubelskim

W województwie lubelskim w latach 1999 - 2007 najczęściej wybieranymi kierunkami kształcenia były: administracja, pedagogika, zarządzanie i marketing, ekonomia i prawo. Od roku 2008 są to: pedagogika, prawo, fizykoterapia, zarządzanie, ekonomia oraz niezmiennie administracja. Dwustopniowy system kształcenia na uczelniach wyższych powoduje spadek liczby osób kończących jednolite studia magisterskie. W roku akademickim 2010/2011 spośród ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych przeważającą liczbę stanowiły osoby, które ukończyły studia zawodowe pierwszego stopnia. Według danych Urzędu Statystycznego w Lublinie było to 52,8% ogółu absolwentów. W województwie lubelskim najwięcej osób ukończyło kierunki administracyjne, ekonomiczne, społeczne, medyczne. Najmniej natomiast ukończyło nauki z dziedziny weterynarii i opieki społecznej. Tendencja przy wyborze kierunków kształcenia jest podobna do tej w kraju i to zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn. Dominuje pedagogika, nauki humanistyczne, społeczne, ekonomia i prawo. I niestety te najczęściej wybierane i najpopularniejsze kierunki kształcenia generują największą liczbę bezrobotnych absolwentów szkół wyższych w regionie.

Wykres 47. Struktura bezrobotnych z wykształceniem wyższym wg kierunku wykształcenia.

Źródło: opracowanie na podstawie danych WUP (ranking szkół wyższych wg poziomu bezrobocia rok akademicki 2009/2010)

W kraju rynek pracy nasycony jest absolwentami kierunków humanistycznych i społecznych, specjalistami z dziedziny zarządzania, marketingu i prawa. W województwie lubelskim największe problemy ze znalezieniem pracy mają absolwenci pedagogiki i administracji. Wysoka podaż pracy przy zmniejszającym się popycie na konkretne kierunki i specjalności powoduje, że gospodarka regionu lubelskiego nie jest w stanie wchłonąć wszystkich absolwentów kończących najbardziej popularne kierunki kształcenia. Niedopasowanie strukturalne o charakterze kwalifikacyjnym powoduje, że osoba z dyplomem wyższej uczelni staje się bezrobotnym z niewielką szansą na wejście na rynek pracy zgodnie z wyuczonym zawodem i posiadanymi kwalifikacjami. Potencjał intelektualny i niewątpliwie ogromna wiedza teoretyczna zdaniem wielu pracodawców jest niewystarczająca aby absolwenci wyższych uczelni mogli skutecznie wejść na rynek pracy. Doświadczenie zawodowe to cecha która ma często decydujące znaczenie przy wyborze kandydata do pracy. Preferencje pracodawców co do oczekiwań względem przyszłego pracownika powodują, że część osób decyduje się na migrację zarobkową lub podejmuje pracę poniżej swoich możliwości i kwalifikacji zawodowych. W regionie szansę na pracę w wyuczonym zawodzie mają tylko ci absolwenci którzy aktualnie kończą kierunki na które jest zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy. Dla tych osób brak doświadczenia zawodowego nie jest przeszkodą przy wejściu na rynek pracy.

Ponieważ samo posiadanie dyplomu wyższej uczelni nie chroni przed bezrobociem, bardziej zdeterminowane osoby podejmują pracę która jest poniżej ich możliwości. Chroni to przed bezrobociem długotrwałym, które jest zjawiskiem bardzo negatywnym ale nie rozwiązuje problemu braku odpowiedniej pracy. Podjęcie przez bezrobotnego zatrudnienia na mało satysfakcjonującym dla niego stanowisku pracy pomimo posiadania kwalifikacji i dużej wiedzy teoretycznej powoduje, że wycofuje się on z życia społecznego jeżeli taka sytuacja trwa zbyt długo. Rodzi to negatywne konsekwencje osobowościowe. Narasta frustracja, odczucie beznadziejności, bezradności, spada kondycja psychiczna, rodzą się patologie społeczne.

Poziom i dynamika rozwoju gospodarczego regionu decyduje o zapotrzebowaniu na nowe zawody i specjalności. To w efekcie przekłada się na różnorodność oferty edukacyjnej i zmniejszenie skali niedopasowania strukturalnego o charakterze zawodowym i kwalifikacyjnym. Niestety nie jest to cecha która wyróżnia województwo lubelskie na tle innych województw w kraju.

Podsumowanie

Województwo lubelskie znajduje się w położeniu dużo trudniejszym niż reszta kraju. Jego rolniczy charakter nie sprzyja rozwojowi przemysłu a słaba infrastruktura nie tylko drogowa stanowi dodatkowe utrudnienie. Niskie tempo wzrostu gospodarczego powoduje, że powstaje bardzo niewiele nowych miejsc pracy. Ma to wpływ na wielkość bezrobocia w regionie. Całe województwo w odniesieniu do reszty kraju jest bardziej zagrożone bezrobociem absolwentów szkół wyższych. Jak wynika ze statystyk GUS województwo lubelskie zamieszkuje 5,49% ogółu mieszkańców kraju posiadających wykształcenie wyższe. To sytuuje region na ósmym miejscu w kraju, aktywnych zawodowo jest 81,61% przy czym 91,9% pracuje a 8,1% jest bezrobotnych. Porównując ze średnią dla kraju to 80,36% jest aktywnych zawodowo, 94,56% pracujących i 5,42 bezrobotnych. Pod względem liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym Lubelszczyzna zajmuje miejsce czwarte. To obrazuje dysproporcje pomiędzy regionem a resztą kraju. Przy relatywnie mniejszej niż średnia krajowa liczbie mieszkańców z wyższym wykształceniem występuje jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia wśród tej grupy osób. Podobnie jak w kraju bezrobocie najwyższe jest wśród osób młodych w przedziale wiekowym 25-34 lata. Według bezrobocia rejestrowanego wskaźnik procentowy liczby zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem wyższym jest w województwie lubelskim o 3,54% punktu procentowego wyższy od wskaźnika w kraju. W grupie osób z wykształceniem wyższym do 25 roku życia wskaźnik jest wyższy o 0,57% natomiast w grupie osób do 27 roku życia wyższy jest o 2,62%. Czas pozostawania bez pracy jest dla mieszkańców Lubelszczyzny nieporównywalnie wyższy niż w pozostałej części kraju i wynosi od 12-24 miesięcy. Sytuacja ta przekłada się na wielkość wskaźnika osób długotrwale bezrobotnych w kraju jest niższy o 2,81%. Na długość pozostawania bez pracy absolwentów szkół wyższych wpływ ma nie tylko sytuacja gospodarcza regionu ale przede wszystkim brak doświadczenia zawodowego większości bezrobotnych absolwentów. W kraju wskaźnik procentowy osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym nie posiadających doświadczenia zawodowego jest niższy od tego w województwie lubelskim o 13,66%. Podobnie jak w kraju wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym dominują kobiety. W regionie stanowią 20,87%, w kraju 14,45%. Powodem długiego pozostawania bez pracy absolwentów szkół wyższych poza brakiem doświadczenia zawodowego są również kierunki kształcenia jakie poszczególne osoby ukończyły. Wśród bezrobotnych zarówno kobiet jak i mężczyzn dominują absolwenci pedagogiki, administracji, kierunków rolnych i nauk społecznych.

4. Wnioski i rekomendacje

W odniesieniu do innych województw Lubelszczyzna jako jeden z najsłabiej rozwiniętych przemysłowo regionów Polski jest bardzo wąskim rynkiem pracy dla większości absolwentów szkół wyższych. Spowolnienie gospodarcze oraz niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy dodatkowo nasila to zjawisko. Pojawiają się dysproporcje pomiędzy popytem na wysokie kwalifikacje a liczbą osób kończących wyższe uczelnie. Zbyt duża ilość specjalistów w określonej dziedzinie przy ograniczonym zapotrzebowaniu rynku pracy powoduje rosnące bezrobocie wśród absolwentów szkół wyższych. Ponadto duża wiedza teoretyczna przy braku umiejętności praktycznych z punktu widzenia przyszłych pracodawców nie wystarczy aby skutecznie wejść na rynek pracy. Doświadczenie zawodowe poparte umiejętnościami, szeroką wiedzą teoretyczną i kompetencjami społecznymi daje szansę na pracę. Niepokojącym jest również fakt, że o wyborze przyszłej drogi zawodowej w przypadku wielu absolwentów szkół wyższych decyduje przypadek lub czasowa moda na wybór określonego kierunku kształcenia a nie świadoma decyzja poparta diagnozą rynku pracy. Brak konkretnej wiedzy na temat zagadnień związanych z rynkiem pracy a w szczególności na temat zapotrzebowania na nowe zawody i specjalności na regionalnym rynku pracy powoduje, że bardzo subiektywnie są postrzegane wybierane przez jednostki kierunki kształcenia, jako te które dają największą szansę na karierę zawodową. W efekcie taki wybór kończy się brakiem perspektyw na jakikolwiek rozwój zawodowy zgodny z posiadanymi kwalifikacjami. **Rekomenduje się cykliczne np. co dwa lub pięć lat opracowywanie i upowszechnianie analizy efektywności kształcenia oraz zapotrzebowania na określone kwalifikacje i specjalności na podstawie badania losów absolwentów poszczególnych kierunków kształcenia. Badania mogą prowadzić niezależnie od siebie uczelnie i instytucje rynku pracy.** Wąski rynek pracy Lubelszczyzny oferuje miejsca pracy w zawodach na które jest aktualnie zapotrzebowanie (zawody deficytowe to np. inżynierowie) lub takie na których nie są wymagane wysokie kwalifikacje lub specyficzne umiejętności zawodowe. W takiej sytuacji potencjał intelektualny zostaje niewykorzystany. Aby przeciwdziałać przypadkowości w wyborze ścieżki rozwoju zawodowego, badaniem zainteresowań zawodowych i oceną predyspozycji zawodowych powinni w większym stopniu zajmować się doradcy zawodowi i to nie tylko w sytuacji gdy absolwent szkoły wyższej staje się bezrobotnym ale już u progu wyboru przyszłej drogi zawodowej na poziomie gimnazjum i szkoły średniej. **Rekomenduje się konieczność organizacji zajęć z doradcami zawodowymi w szkołach. Celem tych zajęć byłaby ocena**

kompetencji i predyspozycji zawodowych uczniów, promowanie postaw przedsiębiorczych, przybliżenie rynku pracy oraz uzmysłowienie zasadności planowania przyszłości zawodowej. Kolejnym ważnym problemem jest brak umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego wśród osób kończących szkoły wyższe. Tylko nieliczni absolwenci pracowali w okresie pobierania nauki, wykonując najczęściej pracę nie związaną z kierunkiem kształcenia. Przesłanką do podjęcia pracy była chęć dorobienia do stypendium a nie możliwość rozwoju zawodowego. Pomimo, że większość absolwentów wie, że dyplom wyższej uczelni nie jest gwarancją pracy a daje tylko możliwości które należy poprzeć doświadczeniem zawodowym, nie szuka wolontariatu lub niskopłatnej pracy w celu zdobycia doświadczenia w wyuczonym zawodzie. Tymczasem tylko wiedza teoretyczna poparta wiedzą praktyczną połączona z umiejętnością łączenia tych dwóch obszarów jest szansą na pracę w wyuczonym zawodzie dla wielu absolwentów. Proces wchodzenia na rynek pracy jest trudny w sytuacji gdy pracodawcy nie stwarzają warunków do zdobywania wiedzy praktycznej, słaba współpraca pomiędzy uczelniami a pracodawcami w zakresie np. zapotrzebowania na nowe zawody i specjalności temu nie sprzyja. System praktyk i staży studenckich realizowanych w ramach współpracy pomiędzy uczelniami i pracodawcami pozwoliłby przyszłym absolwentów nabyć bardzo pożądane na rynku pracy doświadczenie zawodowe a być może najzdolniejszym dałby szansę na zatrudnienie u danego pracodawcy. Wysoka jakość kształcenia połączona z zajęciami praktycznymi mogłoby przyczynić się do lepszej sytuacji absolwentów na rynku pracy. Bezrobotnym absolwentom szansę na zdobycie doświadczenia zawodowego stwarzają staże organizowane przez urzędy pracy u pracodawców. Pomimo dużego zainteresowania bezrobotnych absolwentów tą formą aktywności zawodowej możliwości urzędów są ograniczone. **Dlatego rekomenduje się współpracę wyższych uczelni z pracodawcami w zakresie wypracowywania wspólnych programów nauczania dostosowanych do oczekiwań rynku pracy i przyszłych pracodawców a także w zakresie organizacji praktyk zawodowych lub staży umożliwiających studentom połączenie wiedzy teoretycznej z praktyczną.** Mała liczba nowych miejsc pracy w województwie lubelskim powodowana słabym rozwojem przemysłowym regionu i ogólnokrajowym spowolnieniem gospodarczym oraz przekonanie pracodawców, że wiedza i umiejętności absolwentów są niedostosowane do potrzeb współczesnego rynku pracy wpływają na stopę bezrobocia osób z wykształceniem wyższym w regionie. Jest ona wyższa od przeciętnej w kraju o 3,55%. Wielu z tego powodu podejmuje decyzję o migracji do innych województw lub poza granice kraju. Dzieje się to ze szkodą dla lokalnej gospodarki. Taka sytuacja ze względu na pogarszającą się koniunkturę gospodarczą

może się jeszcze pogłębiać. Aby zapobiec rosnącemu bezrobociu osób z wyższym wykształceniem uczelnie nie mogą ulegać modom na określone kierunki kształcenia natomiast osoby podejmujące decyzję o podjęciu studiów wyższych muszą uważnie obserwować rynek pracy i wybierać te kierunki które są zgodne z potrzebami rynku. Ścisła współpraca pracodawców z uczelniami pozwala na wybór takich kierunków kształcenia, które przyszłym absolwentom stworzą perspektywy zatrudnienia. **Rekomenduje się aby wyższe uczelnie przygotowując swoją ofertę edukacyjną brały pod uwagę preferencje pracodawców i wprowadzały nowe, innowacyjne kierunki kształcenia, niedostępne na innych uczelniach ale dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy (uwzględniając prognozowane zmiany zapotrzebowania na kadry w przyszłości).** Pracodawcy przy wyborze pracownika zwracają szczególną uwagę nie tylko na posiadane doświadczenie zawodowe, kwalifikacje i umiejętności zawodowe ale także na kompetencje społeczne przejawiające się między innymi umiejętnością pracy w grupie. W wielu przypadkach niski poziom kompetencji społecznych powoduje, że absolwenci nawet uczelni wyższych są mało atrakcyjni na rynku pracy. Asertywność, empatia, umiejętność kształtowania relacji z ludźmi, radzenie sobie ze stresem i jego skutkami to podstawowe cechy charakteryzujące dobrego pracownika. Uczestnictwo w treningu kompetencji społecznych na poziomie szkoły średniej i wyższej jest rozwiązaniem koniecznym do właściwego przygotowania absolwenta do zderzenia się z trudnym rynkiem pracy. **Zatem rekomenduje się wprowadzenie do programu nauczania zajęć z zakresu kompetencji społecznych. Określenie osobistego potencjału może mieć wpływ na kształtowanie przyszłej drogi zawodowej.** Ci absolwenci którzy nie uczestniczyli w tego typu zajęciach mogą takie umiejętności nabyć uczestnicząc w warsztatach kompetencji społecznych prowadzonych przez np. urzędy pracy. Dobrym przykładem takiego działania jest Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie który tego typu warsztaty prowadzi w ramach programu specjalnego. Warsztaty są wsparte coachingiem, co przynosi efekty. Uczestnicy odkrywają w sobie możliwości o istnieniu których nie mieli pojęcia, potrafią świadomie i samodzielnie podejmować decyzje zawodowe za które biorą odpowiedzialność. Postęp techniczny i technologiczny wymusza konieczność rozwijania się w kierunkach adekwatnych do potrzeb nowoczesnej gospodarki. Zdobywanie przez pracowników nowych umiejętności staje się niezbędne do należytego wykonywania powierzonych obowiązków, ale dla wielu pracodawców finansowanie specjalistycznych szkoleń jest zbyt dużym obciążeniem. Rozwiązaniem może być próba połączenia wiedzy i doświadczenia. **Rekomenduje się wypracowanie polityki zatrudnienia dającej pracodawcom możliwość uzyskania**

wymiernych korzyści finansowych wynikających z zatrudnienia na umowę o pracę absolwenta szkoły wyższej. Pracodawca uzyskiwałby dofinansowanie do zatrudnienia w określonej wysokości i przez określony czas. O dofinansowanie mógłby się ubiegać każdy pracodawca który zdecydowałby się zatrudnić absolwenta nie posiadającego doświadczenia zawodowego. Wysokość dofinansowania mogłaby być uzależniona od okresu zatrudnienia poszczególnych osób. Zatrudnianie jednostek wykształconych z dużą wiedzą teoretyczną i kwalifikacjami może przyczynić się do wzbogacenia potencjału lokalnych pracodawców i przedsiębiorców. Zatrudnieni absolwenci mogą dzielić się swoją bardziej nowoczesną wiedzę technologiczną ze starszymi pracownikami jednocześnie ucząc się od nich wyuczonego zawodu od strony praktycznej. Korzyści z tego płyną dla obu stron. Starsi pracownicy są bardziej obeznani z nowoczesną technologią natomiast młodszy mają szansę na rozwój zawodowy. Inną formą niwelowania bezrobocia długotrwałego jest aktywizowanie postaw przedsiębiorczych wśród osób posiadających wiedzę i kwalifikacje. Mogą to być warsztaty z zakresu przedsiębiorczości przygotowujące do samodzielnego wejścia na rynek pracy poprzez samo zatrudnienie. **Rekomenduje się konieczność uczestnictwa każdego bezrobotnego zamierzającego uruchomić prowadzenie własnej działalności gospodarczej w szkoleniu z zakresu przedsiębiorczości. Nabycie podstawowej wiedzy z zakresu prowadzenia własnej firmy może się przyczynić do zminimalizowania ryzyka niepowodzenia przedsięwzięcia.** Dodatkowo wsparcie w formie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej może być skuteczną metodą walki z bezrobociem długotrwałym a także sposobem na zdobycie przez poszczególne osoby pierwszego doświadczenia zawodowego. Innym rozwiązaniem stwarzającym absolwentom bez doświadczenia zawodowego możliwość wejścia na rynek pracy mogą być szkolenia dające umiejętności do wykonywania określonej pracy poprzez połączenie ich z praktykami zawodowymi. W proces kształtowania programów szkoleniowych mogą być zaangażowani pracodawcy biorący udział w organizacji praktyk. **Rekomenduje się organizację szkoleń zawodowych pod potrzeby konkretnego pracodawcy z możliwością realizacji części praktycznej szkolenia u pracodawcy, który taką potrzebę przeszkolenia przyszłego pracownika zgłasza.** Szkolenie w celu utrwalenia umiejętności praktycznych mogłoby być poszerzone o np. dwutygodniowe praktyki zawodowe. Dla wielu wsparciem koniecznym mogą być szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. Będą przydatne tym absolwentom którzy nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat lokalnego rynku pracy, brak im umiejętności autoprezentacji, nie potrafią przygotować dokumentów aplikacyjnych. Nauka umiejętności poruszania się po rynku pracy i dostosowywania się do

jego potrzeb jest nie do przecenienia. **Rekomenduje się obowiązek uczestnictwa każdego bezrobotnego nieposiadającego doświadczenia zawodowego w szkoleniu z zakresu aktywnego poszukiwania pracy.**

Struktura mieszkańców województwa lubelskiego pod względem miejsca zamieszkania znacząco różni się od reszty kraju. Ponad połowa mieszkańców Lubelszczyzny to mieszkańcy wsi. W kraju wskaźnik ten wynosi ok. 40%. Duża liczba bezrobotnych mieszkańców wsi mając problemy ze znalezieniem pracy szuka szansy rozwoju zawodowego w dużych miastach. Ale posiadanie wyższego wykształcenia już nie wystarczy aby skutecznie wejść na rynek pracy. Należy go poprzeć doświadczeniem. Rozwiązaniem może być podejmowanie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, na umowę zlecenie czy umowę o dzieło. Ważnym jest aby utrzymywać stały kontakt z rynkiem pracy bo to daje większą szansę na podjęcie stałego zatrudnienia niż długotrwałe pozostawanie w rejestrze bezrobotnych. **Rekomenduje się promowanie elastycznych form zatrudnienia jako jednego ze sposobów na wyjście z bierności zawodowej.** Kolejnym ważnym problemem jest podjęcie działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia kobiet. Ponad połowa bezrobotnych z wykształceniem wyższym to kobiety. Niepokojącym jest, że są to najczęściej młode kobiety do 25 r. ż. stojące u progu kariery zawodowej. Rynek pracy jest bardzo wymagający, najczęściej zamknięty dla absolwentów bez doświadczenia zawodowego ale niestety bardziej rygorystyczny dla kobiet niż dla mężczyzn. Ma to związek z mniejszą mobilnością i dyspozycyjnością kobiet. Z tego względu pracodawcy wolą zatrudniać mężczyzn. **Rekomenduje się zwiększenie skuteczności i kompleksowości działań na rzecz podjęcia aktywności zawodowej przez kobiety. Służyć temu mogą projekty i programy opracowane z myślą o tej grupie bezrobotnych.**

Każde działania przyczyniające się do zmniejszenia bezrobocia osób nie tylko z wyższym wykształceniem przyniosą wymierne korzyści. Zbliżenie systemu edukacji do potrzeb zmieniającej się gospodarki przyczyni się do stopniowego zmniejszenia nadprodukcji absolwentów tych dziedzin kształcenia na które nie ma zapotrzebowania na rynku pracy. Natomiast wszelkie aktywne formy pomocy bezrobotnym absolwentom dadzą im szansę na rozwój zawodowy.

BIBLIOGRAFIA

1. Ranking szkół wyższych według poziomu bezrobocia absolwentów (rok akademicki 2009/2010, Wojewódzki Urząd Pracy, Lublin 2011
2. Aktywność ekonomiczna ludności – stan w I kwartale 2012, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012
3. Mały rocznik statystyczny Polski 2012, Główny Urząd Statystyczny , Warszawa 2012
4. Witryna internetowa Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: www.mpips.gov.pl
5. Witryna internetowa Publicznych Służb Zatrudnienia: www.psz.praca.gov.pl
6. Witryna internetowa Głównego Urzędu Statystycznego: www.stat.gov.pl
7. Witryna internetowa Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie: www.wup.lublin.pl